

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО–МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ**

**«Управління фінансовою санацією
підприємства»**

Київ – 2018

УДК 336:658.16 (072)

С 56

Рецензенти:

Грушко В.І., д.е.н., проф., зав. каф. національної економіки та фінансів;

Пазєєва Г.М., к.е.н., доцент кафедри управлінських технологій

Сова О.Ю.

Управління фінансовою санацією підприємства.

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2018. 60 с.

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни розроблено згідно програми підготовки магістрів у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». КНМЗД містить навчальну, робочу навчальну програми; плани лекцій та практичних (семінарських) занять; завдання для самостійної роботи студентів; засоби для проведення поточного та підсумкового контролю; перелік рекомендованої літератури; варіанти комплексної контрольної роботи з дисципліни.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри
національної економіки та фінансів
(протокол № 6 від 13.11.2018 року)

© Сова О.Ю., 2018

© Університет економіки та права «КРОК», 2018

ЗМІСТ

1. Сфера застосування	2
2. Опис дисципліни	2
3. Навчальна програма дисципліни	4
3.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3.2. Зміст навчальної дисципліни	5
4. Робоча навчальна програма дисципліни, плани лекцій та практичних занять, самостійної роботи студентів з дисципліни	10
4.1. Тематичний план дисципліни	10
4.2. Плани лекцій та практичних (семінарських) занять.	12
Завдання для самостійної роботи студентів	
4.3. Засоби для проведення поточного та підсумкового контролю	45
4.4. Перелік рекомендованих підручників, інших методичних та дидактичних матеріалів	55
5. Критерії оцінювання результатів навчання студентів	57
5.1. Схема нарахування балів з дисципліни	57
5.2. Критерії підсумкового оцінювання	58
6. Комплексна контрольна робота (ККР) для перевірки знань з дисципліни	59

1. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей Комплекс поширюється на всі структурні підрозділи Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК», в яких вивчається навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Управління фінансовою санацією підприємства»
– вивчається згідно навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю

Галузь знань		Спеціальність	
Шифр	Найменування	Код	Назва
07	Управління та адміністрування	072	Фінанси, банківська справа та страхування

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1.	Шифр дисципліни (ідентифікатор)	6 Н
2.	Тип дисципліни	нормативна
3.	Попередні умови	попереднє вивчення дисциплін: «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз»
4.	Період	2 семестр
5.	Кредити ECTS	6
6.	Аудиторних	40 годин
7.	Форма підсумкового контролю	екзамен
8.	Методи проведення	лекції, практичні (семінарські) заняття
9.	Результати навчання	Вивчити сутність управління фінансовою санацією підприємства, форми і методи державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання, економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємств, набути навичок складання плану санації, оволодіти прийомами та методикою проведення санаційного аудиту, освоїти методи, правила та умови фінансування санації, оволодіти методикою проведення санаційної реструктуризації та реорганізації підприємств.

10.	Зміст дисципліни	Сутність управління фінансовою санацією підприємства. Санаційний контролінг. Санація балансу. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства. Санаційна реструктуризація підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Оцінювання вартості майна підприємства. Економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства. Санація суб’єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності.
11.	Література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Закон України із змінами та доповненнями. URL: www.zakon.rada.gov.ua 2. Проект Кодексу України з процедур банкрутства. URL: www.zakon.rada.gov.ua 3. Бондарчук М.К., Алексєєв І.В. Фінансова санація і антикризове управління підприємством: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 268 с. 4. Говорушко Т.А., Тимченко О.І. Управління фінансовою санацією підприємств: навчальний посібник. Київ, ЦУЛ, 2017. 400 с. 5. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Київ: Компринт, 2016. 355 с. 6. Крутова А.С., Лачкова Л.І., Лачкова В.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2017. 189 с. 7. Управління фінансовою санацією підприємства: практикум. Уклад.: А.Ю. Семенов. Суми: УАБС, 2015. 58 с.
12.	Мова	українська

3. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

При підготовці фахівців за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Університет «КРОК» використовує у своїй діяльності державні вимоги до змісту вищої освіти та слідує за потребами ринку праці.

3.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань управління фінансовою санацією, реструктуризації суб'єктів господарювання, фінансового забезпечення ліквідації підприємств.

Предмет: фінансово–економічні відносини, що виникають у процесі санації, реорганізації, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання.

Завдання: роз'яснення сутності управління фінансовою санацією підприємства, форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання; економіко–правових аспектів санації, банкрутства та ліквідації підприємств, набуття навичок складання плану санації, оволодіння прийомами та методикою проведення санаційного аудиту, освоєння методів, правил та умов фінансування санації, оволодіння методикою проведення санаційної реструктуризації та реорганізації підприємств.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- сутність та необхідність фінансової санації підприємств;
- основні джерела фінансування санації суб'єктів підприємництва;
- економіко-правові аспекти санації суб'єктів господарювання;
- порядок проведення реструктуризації підприємства;
- методики проведення санаційного аудиту;
- економічний зміст та методи санації балансу;

вміти:

- аналізувати результати господарської діяльності підприємства та визначати ймовірність його банкрутства;
- формувати шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства;
- приймати оперативні рішення щодо проведення санації підприємств;
- визначати джерела фінансування санації;
- здійснювати санаційний аудит суб'єкта господарювання;
- визначати порядок проведення фінансової санації;
- оцінювати вартість майна підприємства в процесі його санації чи ліквідації;
- вільно володіти понятійним апаратом з питань санації, банкрутства та ліквідації підприємств;

– здійснювати поточне планування та оперативне управління реалізацією запропонованих заходів.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна «Управління фінансовою санацією підприємства» поглиблює та конкретизує знання студентів, здобуті в процесі вивчення дисциплін «Економіка підприємства», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз» з акцентом на проблематику інституту банкрутства в Україні і тісно пов'язана з навчальними дисциплінами «Фінансова безпека бізнесу» та «Фінансовий менеджмент».

3.2. Зміст навчальної дисципліни

Вступ. Предмет і завдання вивчення дисципліни. Основні терміни і поняття, пов'язані з предметом дисципліни.

Фінансова криза. Види, стадії, фактори виникнення криз.

Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства.

Економічна сутність санації. Цілі та завдання фінансової санації. Види санації: досудова та за ухвалою господарського суду. Передумови та ініціатори проведення фінансової санації, порядок проведення санації підприємства. Порядок проведення санації підприємства. Діагностика кризового стану, причин і глибини фінансової кризи та загрози банкрутства. Експрес-діагностика фінансового стану.

Організація управління санацією підприємства. Класична модель фінансової санації, схема її проведення: виявлення фінансової кризи, аналіз причин виникнення кризової ситуації, рішення про розробку санаційної концепції, визначення цілей санації, формування стратегії санації, розробка програми, проекту та плану санації, реалізація, координація та контроль виконання запланованих заходів. Менеджмент санації. Інституційні та функціональні блоки менеджменту санації.

Тема 2. Санаційний контролінг.

Сутність фінансового контролінгу. Завдання та функції контролінгу. Контролінг як спеціальна, саморегульована система методів та інструментів, спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства.

Система раннього попередження та реагування як особлива інформаційна система, яка інформує керівництво про потенційні ризики, що можуть насуватись на підприємство як з зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Моделі прогнозування банкрутства. Дискримінантний аналіз.

Статистичні моделі (Альтмана, Спрінгейта), експертні методи та рейтингові системи оцінки кризового стану та прогнозування банкрутства. Методика аналізу грошового обороту підприємства та оцінка результатів управління грошовими коштами. Ранні ознаки кризових явищ і симптоми

наближення неплатоспроможності. Показники – індикатори фінансової кризи. Експрес-діагностика фінансового стану.

Методи контролінгу. Опитування. Факторний аналіз відхилень. Аналіз точки беззбитковості. Бенчмаркінг. Вартісний аналіз. Портфельний аналіз. СВОТ-аналіз; АВС-аналіз; нуль-базис-бюджетування.

Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства.

Мета, завдання і зміст плану фінансової санації підприємства. Розробка стратегії санації та програми санаційних заходів. Структура плану фінансової санації.

Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації; складання плану маркетингу; виробництва і капіталовкладень, організаційного плану та фінансового плану. Особливості плану досудової санації та плану санації, який складається під час провадження у справі про банкрутство. Управління і контроль за виконанням плану санації.

Тема 4. Санаційний аудит.

Основні завдання санаційного аудиту. Програми аудиторських перевірок, пов'язаних з підготовкою і проведенням санації. Методика, етапи, інформаційне забезпечення та замовники санаційного аудиту. Проведення аудиту для визначення доцільності санації або ліквідації підприємства. Встановлення санаційної спроможності підприємства, тобто наявності у підприємства, яке перебуває в кризовому стані, по тенціалі для відновлення платоспроможності та майбутньої прибуткової діяльності.

Аудиторський висновок про доцільність санації чи ліквідації підприємства. Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації, експертиза запланованих санаційних заходів щодо реальності їх здійснення та впливу на поліпшення фінансового стану підприємства; перевірка правильності розрахунків потреби в капіталі, необхідному для проведення санації, оцінювання реальності мобілізації запланованих джерел фінансових ресурсів.

Висновок щодо реальності реалізації плану санації та ефективності проведення санації. Аудиторська перевірка фінансової звітності, яка здійснюється в процесі оцінки вартості майна підприємства; складання аудиторського висновку, який додається до звіту експерта-оцінювача про результати оцінювання вартості майна. Завдання аудиту фінансово-господарської діяльності під час реорганізації та ліквідації підприємств.

Тема 5. Санація балансу.

Економічний зміст і мета санації балансу. Санаційний прибуток, його виникнення та призначення. Методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства: 1) зменшення номінальної вартості акцій і конверсія

акцій; 2) зменшення кількості акцій в обігу шляхом викупу товариством власних акцій з метою анулювання. Порядок збільшення статутного капіталу. Методи та джерела збільшення статутного капіталу. Альтернативна санація як форма вибору акціонерів (власників); або зменшення номінальної вартості їх корпоративних прав, або цільові внески на погашення балансових збитків і збереження належної їм частки номінальної вартості статутного капіталу.

Двоступінчата санація: зменшення статутного капіталу з подальшим його збільшенням. Санація балансу – перша фаза двоступінчатої санації.

Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства.

Етапи фінансової стабілізації підприємства. Збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків як джерела відновлення платоспроможності підприємства. Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень: збільшення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та інших операційних доходів, реструктуризація активів. Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації. Основні заходи з реструктуризації активів.

Основні внутрішні резерви зменшення вихідних грошових потоків: зниження собівартості продукції; згортання інвестицій та інших витрат, джерелом яких є прибуток підприємства.

Роль сучасних методів і технологій управління підприємством в мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації.

Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємств.

Зовнішні фінансові джерела санації: кошти власників, кошти кредиторів, державна фінансова підтримка. Форми залучення коштів власників: внески у статутний капітал, надання позик, цільові внески на безповоротній основі. Двоступінчаста санація: зменшення статутного капіталу з подальшим його збільшенням. Санація балансу – перша фаза двоступінчастої санації.

Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства–боржника: 1) реструктуризація заборгованості; 2) зменшення або списання заборгованості; 3) надання санаційних кредитів. Способи реструктуризації заборгованості – трансформація боргу у власність; конверсія короткострокової заборгованості в довгострокову; пролонгація строків сплати. Форми участі персоналу у фінансуванні санації.

Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства.

Види реструктуризації – операційна, фінансова, реструктуризація підприємства. Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації; заходи щодо змін у виробничих процесах і їх організації для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.

Реструктуризація підприємства як комплекс заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості підприємства, збільшення обсягів

випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва та задоволення вимог кредиторів.

Реорганізація юридичної особи як один із засобів реструктуризації підприємства. Види реорганізації юридичної особи – злиття, приєднання, поділ, відокремлення, перетворення. Складання передавального та розподільчого балансу під час реорганізації. Передумови реорганізації підприємства. Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації. Можливості поліпшення фінансового стану та платоспроможності шляхом реорганізації.

Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства.

Форми та методи державної підтримки санації підприємств. Пряме державне фінансування санації підприємств на поворотній (бюджетні позики, викуп державою корпоративних прав підприємства, що перебувають в кризовому стані) і безповоротній (субсидії) основі. Непрямі форми державної підтримки: податкові пільги, реструктуризація податкової заборгованості; надання державних гарантій та поручительств; протекціоністські заходи щодо захисту вітчизняного товаровиробника; розміщення державних замовлень на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі.

Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства.

Інвентаризація майна як необхідний етап організації роботи з оцінювання вартості майна підприємства. Основні методи оцінки: дохідності, ринковий (метод аналогів), майновий (метод акумулювання активів або витратний). Методологія дохідного підходу до оцінки підприємства. Дисконтування грошових потоків.

Капіталізація доходів. Сутність ринкового підходу визначення вартості підприємства; застосування мультиплікаторів, розрахованих для підприємства аналога, для розрахунку вартості оцінюваного підприємства; оцінка вартості підприємства, виходячи з ціни продажу аналогічних об'єктів. Складності застосування ринкового методу оцінки діючих підприємств в умовах України.

Тема 11. Економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства.

Зміст і завдання законодавства про відновлення платоспроможності та банкрутство підприємств. Проведення у справах про банкрутство. Порядок проведення санації. Врегулювання процедур банкрутства та ліквідації підприємств у вітчизняному законодавстві. Державний орган з питань банкрутства та його повноваження. Професійні учасники процесу банкрутства та ліквідації. Функції та завдання арбітражного керуючого в процесі провадження справи про банкрутство, професійні вимоги до арбітражного керуючого та оплата його послуг.

Види банкрутства. Приховане, фіктивне та умисне банкрутство. Економічні ознаки дій щодо доведення до банкрутства. Мета доведення

підприємства до банкрутства. Правові наслідки викриття дій щодо умисного банкрутства.

Комітет кредиторів та збори кредиторів, їх компетенція. Підстави для порушення справи про банкрутство та винесення господарським судом ухвали про санацію боржника. Порядок проведення санації підприємства-боржника його керівником.

Запровадження мораторію на задоволення вимог кредиторів при порушенні провадження у справі про банкрутство. Мирова угода та порядок її укладання. Процедура ліквідації підприємства в разі визнання його банкрутом. Повноваження ліквідатора. Ліквідаційна маса; майнові активи, які включаються до її складу. Продаж майна банкрута, розподіл одержаних коштів. Черговість задоволення вимог кредиторів. Складання та затвердження ліквідаційного балансу.

Тема 12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності.

Особливості банкрутства містоутворюючих, особливо небезпечних і сільськогосподарських підприємств, банкрутство страховиків і професійних учасників ринку цінних паперів. Розробка теоретичних основ фінансового механізму санації банків. Із урахуванням специфіки розвитку фінансової кризи в банках та особливостей їх оздоровлення, фінансовий механізм санації банків умовно можна представити у вигляді чотирьох підсистем – функціональної, фінансової, організаційної та інституційної.

4. РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ, ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

4.1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

4.1.1. Розподіл навчального часу за темами

для студентів денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування»

Теми курсу	Кількість годин
------------	-----------------

	Разом	Лекцій	Практичних, семінарських занять	Індивідуальних занять	Самостійної роботи студентів	Підготовки до та складання екзамену
Вступ	1	1	-	-	-	-
1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	8	1	2	X	5	X
2. Санаційний контролінг	12	2	-	X	10	X
3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	9	2	2	X	5	X
4. Санаційний аудит	11	1	-	X	10	X
5. Санація балансу	11	1	-	X	10	X
6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства	14	2	2	X	10	X
7. Зовнішні джерела санації підприємств	14	2	2	X	10	X
8. Санаційна реструктуризація підприємства	14	2	2	X	10	X
9. Державна фінансова підтримка санації підприємства	14	2	2	X	10	X
10. Оцінювання вартості майна підприємства	14	2	2	X	10	X
11. Економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	14	2	2	X	10	X
12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності	14	2	2	X	10	X
УСЬОГО:	180	22	18	-	110	30

4.1.2. Розподіл навчального часу за модулями і темами

для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування»

	Кількість годин
--	-----------------

Теми курсу	Разом	Лекцій	Практичних, семінарських занять	Індивідуальних занять	Самостійної роботи студентів	Підготовки до та складання екзамену
Вступ	-	-	-	-	-	-
1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства	12	2	-	X	10	X
2. Санаційний контролінг	12	-	-	X	12	X
3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства	12	-	2	X	10	X
4. Санаційний аудит	12	2	-	X	10	X
5. Санація балансу	12	-	2	X	10	X
6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства	14	2	-	X	12	X
7. Зовнішні джерела санації підприємств	14	2	-	X	12	X
8. Санаційна реструктуризація підприємства	14	2	-	X	12	X
9. Державна фінансова підтримка санації підприємства	12	-	-	X	12	X
10. Оцінювання вартості майна підприємства	12	2	-	X	10	X
11. Економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	12	-	2	X	10	X
12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності	12	2	-	X	10	X
УСЬОГО:	180	14	6	-	130	30

4.2. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ(СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Навчальні заняття відбуваються у формі лекцій, опитування, обговорення та коротких доповідей студентів, що є актуальними та

відповідають темі, що розглядається; у формі семінарських занять та вирішення практичних завдань.

Вступ.

Мета – формування системи теоретичних знань з питань визначення кризових явищ на підприємстві.

Завдання – дослідження змісту, видів, стадій, причин виникнення кризових явищ на підприємстві.

Очікувані результати (компетенції): вміти провести причинно–наслідковий аналіз появи кризи на підприємстві; набути навичок розпізнавання виду та фази фінансової кризи.

План лекції:

1. Предмет і завдання вивчення дисципліни.
2. Основні терміни і поняття, пов’язані з предметом дисципліни.
3. Фінансова криза: зміст, види, стадії, фактори виникнення.
4. Аналіз фінансово–господарської діяльності підприємств.

Рекомендована література: [7,8,14,18,20].

Тема 1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань управління фінансовою санацією підприємства.

Завдання – опис сутності та процесу управління фінансовою санацією підприємства.

Очікувані результати (компетенції): проаналізувати економіко–правовий зміст фінансової санації; оволодіти прийомами управління фінансовою санацією підприємства.

План лекції:

1. Економічна сутність та призначення санації підприємств.
2. Порядок проведення санації підприємств.
3. Принципи управління фінансовою санацією підприємств.
4. Менеджмент санації.

План семінарського заняття:

1. Особливості криз на підприємстві та їх види.
2. Концепція експрес–діагностики криз.
3. Антикризове управління.
4. Фінансова санація та порядок її проведення.

Теми індивідуальних завдань для підготовки студентів до семінарського заняття:

1. Що таке санація?
2. Які типи санаційних заходів Ви знаєте?
3. Який економічний зміст санаційних заходів фінансово–економічного характеру?
4. Який економічний зміст санаційних заходів організаційно–правового характеру?

5. Який економічний зміст санаційних заходів виробничо–технічного характеру?
6. Який економічний зміст санаційних заходів соціального характеру?
7. Назвіть етапи санації підприємства.
8. Розкрийте суть етапу формування стратегічних цілей та тактики проведення санації підприємства.
9. Назвіть етапи процесу організації фінансової санації підприємств.
10. Які Ви знаєте функціональні сфери менеджменту санації?

Особливості планів лекцій, семінарських занять

для студентів заочної форми навчання

Для Теми 1 плани лекцій збігаються, а питання семінарського заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Якими цілями необхідно керуватися при оцінці кризової ситуації і ухваленні рішення?
2. Що таке фінансова криза? У чому вона полягає?
3. Дайте характеристику кризи відносно усередині підприємства.
4. Чи існує універсальний алгоритм управління кризою?
5. Визначте необхідність санації як економічної категорії.
6. Охарактеризуйте структурні елементи фінансового оздоровлення.
7. У чому полягає сутність досудової санації, назвіть її загальні положення?
8. Назвіть основні етапи класичної моделі санації суб'єктів господарювання.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Як провести оцінку кризової ситуації?
2. Як здійснити планування стратегії дій?
3. Охарактеризуйте порядок дій при управлінні кризою.
4. Дайте загальну характеристику поняття «санація».
5. Що таке класична модель санації суб'єктів господарювання?
6. Сутність фінансової санації за рішенням господарського суду.

Зміст (опис) задач, завдань	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	4
Навести та розкрити зміст формули моделі фінансової підтримки прискореного економічного росту підприємства.	0,5
Інтерпретація змісту формули моделі фінансової рівноваги підприємства в довгостроковій перспективі та обрання	0,5

зовнішніх і внутрішніх факторів впливу: Чппр + АТ + дак + Сфрп = два + дчрк																								
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:																								
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8																							
Охарактеризувати періодичне дослідження фінансового стану підприємства з метою раннього виявлення ознак його кризового розвитку, що викликають погрозу банкрутства на прикладі моделі для акціонерних товариств: $Z=0,01K1 + 10K2 + 1,02K3+1,48K4$	1																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Рівень фінансового стану</th> <th colspan="3">Граничне значення</th> </tr> <tr> <th>ДП</th> <th>АТ</th> <th>ТОВ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Стійка робота</td> <td>> 0,85</td> <td>>1,39</td> <td>>2,25</td> </tr> <tr> <td>Легка криза</td> <td>0,71–0,85</td> <td>1,11–1,39</td> <td>1,59–2,25</td> </tr> <tr> <td>Глибока криза</td> <td>0,48–0,71</td> <td>0,376–1,11</td> <td>0,85–1,59</td> </tr> <tr> <td>Катастрофа</td> <td><0,48</td> <td><0,76</td> <td><0,85</td> </tr> </tbody> </table>	Рівень фінансового стану	Граничне значення			ДП	АТ	ТОВ	Стійка робота	> 0,85	>1,39	>2,25	Легка криза	0,71–0,85	1,11–1,39	1,59–2,25	Глибока криза	0,48–0,71	0,376–1,11	0,85–1,59	Катастрофа	<0,48	<0,76	<0,85	
Рівень фінансового стану		Граничне значення																						
	ДП	АТ	ТОВ																					
Стійка робота	> 0,85	>1,39	>2,25																					
Легка криза	0,71–0,85	1,11–1,39	1,59–2,25																					
Глибока криза	0,48–0,71	0,376–1,11	0,85–1,59																					
Катастрофа	<0,48	<0,76	<0,85																					
Розрахувати необхідний обсяг інвестицій, якщо планована сума приросту необоротних активів становить 1200 г.о., приріст суми чистого робочого капіталу – 400 г.о.	1																							

Рекомендована література: [5,7,10,12,18,19].

Тема 2. Санаційний контролінг.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань реалізації санаційного контролінгу на підприємстві.

Завдання – оволодіти прийомами та методами санаційного контролінгу.

Очікувані результати (компетенції): дослідити особливості санаційного контролінгу; набути навичок проведення санаційного контролінгу на підприємствах, які знаходяться у фінансовій кризі.

План лекції:

1. Сутність фінансового контролінгу.
2. Завдання та функції контролінгу.
3. Система раннього попередження та реагування.
4. Моделі прогнозування банкрутства.
5. Методи контролінгу.

План практичного заняття:

1. Сутність фінансового контролінгу, завдання та функції.
2. Система раннього попередження та реагування.
3. Методи контролінгу.
4. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу.
5. Аналіз точки беззбитковості підприємства як метод контролінгу.

Задачі, завдання для практичних занять:

1. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Істеда» за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана, якщо відомо, що станом на

початок року робочий капітал підприємства був рівний 700000 грн, виручка від реалізації 300000 грн, собівартість реалізованої продукції 200000 грн, інші операційні доходи 400 грн, адміністративні витрати 15000 грн, витрати на збут 5000 грн, інші операційні витрати 12000 грн, загальна вартість активів 835 000 грн, ринкова капіталізація компанії 55000 грн, сума заборгованості 180000 грн.

2. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Електра» за допомогою моделі Спрінгейта, якщо відомо, що станом на початок року робочий капітал підприємства був рівний 200000 грн, виручка від реалізації 300000 грн, загальна вартість активів 368 000 грн, прибуток до сплати податків та процентів 24000 грн, прибуток до сплати податків 36000 грн, короткострокова заборгованість 120000 грн.

3. На основі даних про діяльність підприємства розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, чисті активи підприємства та коефіцієнт маневреності власного капіталу, якщо відомо, що власний капітал підприємства рівний 450000 грн, валюта балансу 862000 грн, позиковий капітал 362000 грн, необоротні активи 331000 грн, оборотні активи 369000 грн, довгострокові зобов'язання 200000 грн, активи 821000 грн.

4. Розрахувати ефект фінансового левериджу АТ «ТС», якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 5600 грн, процентна ставка за кредит – 25 %, власний капітал підприємства 12000 грн, залучений капітал підприємства 4850 грн.

Особливості планів лекцій, практичних занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 2 питання лекції і практичного заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Які основні завдання контролінгу?
2. Які основні функції контролінгу?
3. Який економічний зміст наступальної стратегії санації?
4. Який економічний зміст захисної стратегії санації?
5. Розкрийте економічний зміст моделі прогнозування банкрутства

Альтмана.

6. Розкрийте економічний зміст прогнозування банкрутства за допомогою дискримінантної функції.

7. Які методи контролінгу Ви знаєте?

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Що таке система раннього попередження і реагування?
2. Які моделі прогнозування банкрутства Ви знаєте?
3. Розкрийте економічний зміст моделі прогнозування банкрутства

Спрінгейта.

4. Який економічний зміст стратегії «делегування повноважень» санації?
5. Який економічний зміст стратегії «компромисів та консенсусів» санації?
6. Що таке бюджетування?
7. Які Ви знаєте методи бюджетування?

Зміст (опис) задач, завдань		Рекомендований час (години)																																																																																																			
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:																																																																																																					
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями		8																																																																																																			
<p>У звітному році валовий дохід компанії «Елара» склав ВР тис. грн., валові витрати – З тис. грн.. До амортизаційного фонду було відраховано А % від валового прибутку, ПОД% від валового прибутку було сплачено у державний і місцевий бюджети в складі різних податків і зборів. Оборотні активи компанії склали ОА тис. грн., причому в звітному році компанією було досягнуто нормативного значення загальної ліквідності (норматив по галузі складає Кл).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Варіант</th> <th>ВР</th> <th>З</th> <th>А (%)</th> <th>ПОД (%)</th> <th>ОА</th> <th>Кл</th> <th>x₁</th> <th>x₂</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1</td><td>2100</td><td>1650</td><td>7,5</td><td>25</td><td>1250</td><td>1</td><td>5</td><td>1</td></tr> <tr><td>2</td><td>2200</td><td>1750</td><td>8</td><td>26</td><td>1300</td><td>1,1</td><td>4</td><td>2</td></tr> <tr><td>3</td><td>2300</td><td>1850</td><td>8,5</td><td>27</td><td>1350</td><td>1,2</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>2400</td><td>1950</td><td>9</td><td>28</td><td>1400</td><td>1,3</td><td>2</td><td>4</td></tr> <tr><td>5</td><td>2500</td><td>2050</td><td>9,5</td><td>29</td><td>1450</td><td>1,4</td><td>1</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>2600</td><td>2150</td><td>10</td><td>30</td><td>1500</td><td>1,5</td><td>1</td><td>5</td></tr> <tr><td>7</td><td>2700</td><td>2250</td><td>10,5</td><td>31</td><td>1550</td><td>1,6</td><td>2</td><td>4</td></tr> <tr><td>8</td><td>2800</td><td>2350</td><td>11</td><td>32</td><td>1600</td><td>1,7</td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr><td>9</td><td>2900</td><td>2450</td><td>11,5</td><td>33</td><td>1650</td><td>1,8</td><td>4</td><td>2</td></tr> <tr><td>10</td><td>3000</td><td>2550</td><td>12</td><td>34</td><td>1700</td><td>1,9</td><td>5</td><td>1</td></tr> </tbody> </table> <p>Поточні і довгострокові зобов'язання компанії розподілились у пропорції x₁:x₂.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Обчисліть чистий вхідний грошовий потік підприємства. 2) Проведіть діагностику фінансового стану компанії за допомогою коефіцієнта Бівера. 		Варіант	ВР	З	А (%)	ПОД (%)	ОА	Кл	x ₁	x ₂	1	2100	1650	7,5	25	1250	1	5	1	2	2200	1750	8	26	1300	1,1	4	2	3	2300	1850	8,5	27	1350	1,2	3	3	4	2400	1950	9	28	1400	1,3	2	4	5	2500	2050	9,5	29	1450	1,4	1	5	6	2600	2150	10	30	1500	1,5	1	5	7	2700	2250	10,5	31	1550	1,6	2	4	8	2800	2350	11	32	1600	1,7	3	3	9	2900	2450	11,5	33	1650	1,8	4	2	10	3000	2550	12	34	1700	1,9	5	1	1
Варіант	ВР	З	А (%)	ПОД (%)	ОА	Кл	x ₁	x ₂																																																																																													
1	2100	1650	7,5	25	1250	1	5	1																																																																																													
2	2200	1750	8	26	1300	1,1	4	2																																																																																													
3	2300	1850	8,5	27	1350	1,2	3	3																																																																																													
4	2400	1950	9	28	1400	1,3	2	4																																																																																													
5	2500	2050	9,5	29	1450	1,4	1	5																																																																																													
6	2600	2150	10	30	1500	1,5	1	5																																																																																													
7	2700	2250	10,5	31	1550	1,6	2	4																																																																																													
8	2800	2350	11	32	1600	1,7	3	3																																																																																													
9	2900	2450	11,5	33	1650	1,8	4	2																																																																																													
10	3000	2550	12	34	1700	1,9	5	1																																																																																													

Фірма «Нептун» розглядає три варіанти отримання комерційного кредиту. Перший постачальник (ТОВ «Наяда») пропонує відстрочку у ПО₁ днів при ціновій знижці ЦС₁%, другий (ПАТ «Галатея») і третій (ПАТ «Фритон») ПО₂, ЦС₂ та ПО₃, ЦС₃ відповідно. Який варіант доцільно обрати з позиції покупця?

1

Варіант	ПО ₁	ПО ₂	ПО ₃	ЦС ₁	ЦС ₂	ЦС ₃
1	125	130	120	9,5	10	8,5
2	130	120	125	9	9,5	8
3	120	125	130	10	8,5	9
4	135	140	130	8,5	9	9,5
5	140	130	135	8	8	10
6	130	135	140	10	8	9
7	115	120	110	9,5	10	8,5
8	120	110	115	9	9,5	10
9	110	115	120	8,5	8,5	8
10	115	125	135	8	9	9,5

Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:

Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями

8

У звітному році підприємством ПрАТ «Каллісто» одержано П тис. грн. чистого прибутку і сплачено Пр тис. грн. відсотків за користування позиковими коштами. Чисті активи підприємства склали Рак тис. грн., а резервний фонд – Р1 % від суми чистих активів. Підприємство емітувало Ое шт. акцій (з них Опе – привілейованих) з ринковою вартістю Ар тис. грн., за якими звітного року нарахувало Д тис. грн. дивідендів. Балансова вартість акцій – Ка тис. грн..

2

Варіант	П	Пр	Рак	Р1	Ое	Опе	Ар	Д	Ка	Ква
1	1250	95	8325	4,25	100000	2000	50	5,5	4950	5000
2	1275	100	8330	4,5	105000	2010	52	5,75	5000	5460
3	1300	105	8335	4,75	110000	2020	54	6	5050	5940
4	1325	110	8340	5	115000	2030	56	6,25	5100	6440
5	1350	115	8345	5,25	120000	2040	58	6,5	5150	6960
6	1375	120	8350	5,5	125000	2050	60	6,75	5200	7500
7	1400	125	8355	5,75	130000	2060	62	7	5250	8060
8	1425	130	8360	6	135000	2070	64	7,25	5300	8640
9	1450	135	8365	6,25	140000	2080	66	7,5	5350	9240
10	1475	140	8370	6,5	145000	2090	68	7,75	5400	9860

Проаналізуйте фінансовий стан корпорації за допомогою показників:

- капіталізованої вартості акцій;
- віддачі акціонерного капіталу;
- балансової вартості однієї акції;
- співвідношення ринкової і балансової вартості акцій;
- прибутку на акцію;
- дивідендної віддачі на акцію;

<p>є) коефіцієнту «ціна–дохід»; ж) коефіцієнту платіжності; з) коефіцієнту забезпеченості привілейованих акцій.</p>	
<p>Розрахувати ефект фінансового левериджу ПАТ «Атлант–М», якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 1000 грн, процентна ставка за кредит – 18 %, власний капітал підприємства 30000 грн, залучений капітал підприємства 8500 грн.</p>	2
Додаткові завдання:	
<p>Розрахувати показники оцінки платоспроможності підприємства (поточну платоспроможність, коефіцієнт покриття, коефіцієнт забезпечення власними засобами та коефіцієнт Бівера) за наступними даними: поточні зобов'язання підприємства рівні 192000 грн, грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті – 120000 грн, поточні фінансові інвестиції – 32000 грн, довгострокові зобов'язання – 52000 грн, довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств 21000 грн, оборотні активи підприємства становлять 201000 грн, необоротні – 280000 грн, амортизація – 17000 грн, власний капітал – 365000 грн, чистий прибуток – 62000 грн.</p>	
<p>Розрахувати показники оцінки ділової активності підприємства (продуктивність праці, оборотність власного капіталу, оборотність основного капіталу, середній строк обороту дебіторської заборгованості та середній строк обороту кредиторської заборгованості), якщо відомо, що середня чисельність працівників рівна 340 осіб, виручка від реалізації 300000 грн, власний капітал 321000 грн, валюта балансу – 728000 грн, дебіторська заборгованість – 34000 грн, кредиторська заборгованість 12000 грн.</p>	

Рекомендована література: [7,8,11,15,20,21].

Тема 3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань розробки і впровадження плану фінансової санації на підприємстві.

Завдання – охарактеризувати сутність та етапи складання плану фінансової санації підприємства, практично вміти розробити план фінансової санації.

Очікувані результати (компетенції): оволодіти прийомами та методикою складання і погодження плану фінансової санації підприємства, набути навичок складання плану санації.

План лекції:

1. Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві.
2. Визначення потреби в капіталі для проведення санації підприємств.
3. Порядок розробки плану санації підприємства.
4. Структура плану фінансової санації.

План практичного заняття:

1. Основні правила фінансування санації підприємств.
2. Механізм санації підприємств України.
3. Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації.
4. Управління і контроль за виконанням плану санації.

Задачі, завдання для практичних занять:

Скласти бізнес-план для підприємства легкої промисловості із тенденцією до скорочення прибутковості, використовуючи дані [30].

Особливості планів лекцій, практичних занять

для студентів заочної форми навчання

Для Теми 3 питання семінарського заняття збігаються, а план лекції вноситься на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Приведіть рівняння фінансової рівноваги.
2. Які Ви знаєте правила фінансування підприємств?
3. Основні елементи розробки плану санації.
4. Назвіть основні передумови прийняття рішення про санацію суб'єктів господарювання.
5. У чому полягає «золоте» правило фінансування підприємств?

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Охарактеризуйте «золоте» правило балансу.
2. Дайте характеристику правила вертикальної структури капіталу.
3. Які існують закономірності структури капіталу підприємств за окремими формами організації бізнесу?
4. У чому полягає оптимальна структура капіталу суб'єктів господарювання?
5. Дайте характеристику складових розділів бізнесплану фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання.

6. У чому полягає необхідність внутрішнього і зовнішнього аналізу діяльності підприємств?

Проблемні питання:

1. Чим відрізняється модифікована модель 1 від базової моделі фінансової рівноваги?
2. Чим відрізняється модифікована модель 2 від модифікованої моделі 1 і базової моделі фінансової рівноваги?
3. Яким чином підприємство може досягти збільшення вигідних грошових потоків?

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	2
У звітному році валовий дохід компанії «Елара» склав 80	3

тис. грн., валові витрати – 3 тис. грн.. До амортизаційного фонду було відраховано 8 % від валового прибутку, 23%+7% від валового прибутку було сплачено у державний і місцевий бюджети в складі різних податків і зборів. Оборотні активи компанії склали 1300 тис. грн., причому в звітному році компанією було досягнуто нормативного значення загальної ліквідності (норматив по галузі складає 1,1). Поточні і довгострокові зобов'язання компанії розподілились у пропорції x1:x2. Обчисліть чистий вхідний грошовий потік підприємства.	
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	5
Аналізуючи вертикальну структуру балансу, обчислюють які два основні показники?	1
На основі даних про діяльність ПАТ «Пром» розрахувати показники аналізу ліквідності активів підприємства (коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, коефіцієнт абсолютної ліквідності, норму грошових резервів та коефіцієнт покриття періодичних виплат), якщо на розрахунковому рахунку підприємства знаходиться 30000 грн, поточні активи 600000 грн, товарно-матеріальні запаси – 6000 грн, середні щоденні виплати грошових коштів за операціями підприємства 17700 грн, гроші в касі 1000 грн, кредиторська заборгованість рівна 62000 грн, дебіторська на 4000 грн більша, короткострокова заборгованість 48000 грн. У розпорядженні підприємства також є акції п'яти підприємств на загальну суму 800 грн.	4
Додаткові завдання:	
Щодо структури капіталу які існують погляди на оптимальні пропорції? Обґрунтуйте формалізовано.	

Рекомендована література: [5,6,7-11,12,15,16,18,24].

Тема 4. Санаційний аудит.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань проведення санаційного аудиту на підприємстві.

Завдання – оволодіти прийомами та методикою проведення санаційного аудиту.

Очікувані результати (компетенції): з'ясувати особливості санаційного аудиту; набути навичок проведення аудиту на підприємствах, які знаходяться у фінансовій кризі.

План лекції:

1. Сутність основні завдання та методи санаційного аудиту.
2. Оцінка санаційної спроможності підприємства.
3. Механізм проведення санаційного аудиту.

4. Принципи складання акта аудиторської перевірки.

План практичного заняття:

1. Основні принципи та етапи санаційного аудиту.
2. Методи та інструменти санаційного аудиту.
3. Сутність аналізу Cash–Flow.
4. Зміст розділу акта аудиторської перевірки «Висновки про санаційну спроможність чи неспроможність».

Задачі, завдання для практичних занять:

1. На основі даних про діяльність підприємства розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, чисті активи підприємства та коефіцієнт маневреності власного капіталу, якщо відомо, що власний капітал підприємства рівний 400000 грн, валюта балансу 800000 грн, позиковий капітал 300000 грн, необоротні активи 300000 грн, оборотні активи 375000 грн, довгострокові зобов'язання 220000 грн, активи 800000 грн.

2. На основі даних про діяльність підприємства розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: дивіденди на одну просту акцію, рентабельність акції, чистий прибуток на одну просту акцію та коефіцієнт цінності акцій, якщо відомо, що виручка від реалізації 300000 грн, собівартість реалізованої продукції 200000 грн, інші операційні доходи 400 грн, адміністративні витрати 15000 грн, витрати на збут 5000 грн, інші операційні витрати 12000 грн, дивіденди 6000 грн., кількість простих акцій 200000 шт, ринкова вартість однієї акції 0,01 грн.

3. Розрахувати ефект фінансового левериджу, якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 8000 грн, процентна ставка за кредит – 19 %, власний капітал підприємства 25000 грн, залучений капітал підприємства 7000 грн.

Особливості планів лекцій, практичних занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 4 питання лекції співпадають, а питання практичного заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Назвіть основні показники, що характеризують прибутковість підприємства.
2. У чому полягає зміст аналізу причин кризи та сильних і слабких сторін підприємства в процесі санаційного аудиту?
3. Яким чином проводиться експертна оцінка запланованих санаційних заходів?
4. Назвіть основні розділи акта аудиторської перевірки.
5. З яких етапів складається аудит фінансової сфери підприємства?

6. Назвіть основні показники, що характеризують структуру капіталу та фінансову незалежність підприємства.

7. Які співвідношення окремих груп пасивів та активів характеризують поточну ліквідність балансу підприємства?

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Назвіть джерела інформації для проведення санаційного аудиту.

2. Назвіть джерела інформації для проведення аудиту фінансової сфери підприємства.

3. З яких етапів складається аудит фінансової сфери підприємства?

4. Назвіть основні показники, що характеризують структуру капіталу та фінансову незалежність підприємства.

5. Які співвідношення окремих груп пасивів та активів характеризують поточну ліквідність балансу підприємства?

6. Назвіть основні показники, що характеризують ліквідність та платоспроможність підприємства.

7. Назвіть основні показники, що характеризують прибутковість підприємства.

8. У чому полягає зміст аналізу становища підприємства на ринку факторів виробництва та на ринку збуту готової продукції в процесі санаційного аудиту?

9. У чому полягає зміст аналізу причин кризи та сильних і слабких сторін підприємства в процесі санаційного аудиту?

10. Яким чином проводиться експертна оцінка запланованих санаційних заходів?

Проблемні питання:

1. Яким чином проводиться експертна оцінка санаційних заходів?

2. Яким чином в процесі санаційного аудиту визначають «слабкі місця» у виробничо–господарській діяльності?

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов’язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Розрахувати ефект фінансового левериджу, якщо відомо, що валовий прибуток підприємства – 16000 грн, процентна ставка за кредит – 19 %, власний капітал підприємства 30000 грн, залучений капітал підприємства 10000 грн.	1
На основі даних про діяльність підприємства розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, якщо відомо, що власний капітал підприємства рівний 200000 грн, валюта балансу 400000 грн,	1

позиковий капітал 150000 грн, необоротні активи 150000 грн, оборотні активи 185000 грн, довгострокові зобов'язання 110000 грн, активи 400000 грн.	
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Розрахувати ефект фінансового левериджу, якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 4000 грн, процентна ставка за кредит – 17 %, власний капітал підприємства 15000 грн, залучений капітал 3800 грн.	1
Розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, якщо відомо, що власний капітал підприємства рівний 60000 грн, валюта балансу 100000 грн, позиковий капітал 50000 грн, необоротні активи 50000 грн, оборотні активи 57500 грн, довгострокові зобов'язання 42000 грн, активи 100000 грн.	1
Додаткові завдання:	
На основі даних про діяльність підприємства розрахувати показники аудиту власного капіталу, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, чисті активи підприємства та коефіцієнт маневреності власного капіталу, якщо відомо, що власний капітал підприємства рівний 400000 грн, валюта балансу 800000 грн, позиковий капітал 300000 грн, необоротні активи 300000 грн, оборотні активи 375000 грн, довгострокові зобов'язання 220000 грн, активи 800000 грн.	

Рекомендована література: [3,7,8,9,11,15,20,25].

Тема 5. Санація балансу

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань проведення санації балансу на підприємстві.

Завдання – оволодіння прийомами та методикою проведення санації балансу підприємства.

Очікувані результати (компетенції): визначити особливості санації балансу; набути навичок проведення санації балансу підприємств з використанням різних методів.

План лекції:

1. Поняття санації балансу та призначення санаційного прибутку.
2. Правові аспекти зменшення статутного капіталу підприємства.
3. Методи зменшення статутного капіталу підприємства.

План практичного заняття:

1. Призначення, функції та складові власного капіталу підприємства.
2. Збитки підприємства та джерела їх покриття.
3. Сутність санації балансу та призначення санаційного прибутку.

4. Необхідність зменшення статутного капіталу підприємств для проведення санаційних заходів.

5. Методи зменшення статутного капіталу підприємства.

Задачі, завдання для практичних занять:

1. Оцінити вартість підприємства методом ринкового порівняння, якщо ринкова вартість акції рівна 1,5 грн, балансова вартість акції 1,8 грн, дивіденди на одну просту акцію 0,04 грн, чистий прибуток 9000 грн, чисті активи підприємства 280900 грн.

2. Оцінити вартість корпоративних прав методом ринкової вартості по рівню котирування акцій та методом капіталізованої вартості, якщо середній рівень котирування акцій 1,5, кількість емітованих акцій 251150 грн, кількість викуплених акцій 30000 грн, балансовий прибуток 8905 грн, амортизація 57330 грн, кількість кварталів у звітному періоді – 4, рентабельність 0,051, залишок довгострокового боргу 97350 грн.

Особливості планів лекцій, практичних занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 5 питання лекції виносяться на самостійне опрацювання, а питання практичного заняття збігаються.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Які існують методи зменшення статутного капіталу?
2. Які існують джерела покриття непокритих збитків підприємства?
3. Назвіть основні фактори збиткової діяльності підприємства.
4. Дайте визначення санаційного прибутку підприємства.
5. Якими основними нормативно–законодавчими актами України регулюється зменшення статутного капіталу?

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Охарактеризуйте організаційно–правовий порядок зменшення статутного капіталу акціонерного товариства.
2. Які існують складові санаційного прибутку?
3. Які функції статутного капіталу підприємства?
4. У чому полягає зміст функції статутного капіталу «фінансування та забезпечення ліквідності»?
5. Назвіть суб'єктів безповоротної фінансової допомоги.
6. Які цілі зменшення (збільшення) статутного капіталу Ви знаєте?

Проблемні питання:

1. У чому суть деномінації та конверсії акцій як методу зменшення статутного капіталу?
2. У чому суть санації викупом акцій у власників методу зменшення статутного капіталу?

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та	8

проблемними питаннями	
Оцінити вартість підприємства методом ринкового порівняння, якщо ринкова вартість акції рівна 1,2 грн, балансова вартість акції 1,5 грн, дивіденди на одну просту акцію 0,03 грн, чистий прибуток 7000 грн, чисті активи підприємства 25000 грн.	1
Загальні збори акціонерного товариства «Металург» прийняли рішення про збільшення статутного капіталу підприємства з 40 млн грн до 50 млн грн шляхом додаткової емісії акцій. На кожні чотири старі акції було вирішено випустити одну нову. Перед збільшенням статутного капіталу біржовий курс однієї акції номінальною вартістю 100 грн становив 150 грн. Курс емісії нових акцій – 125 %. Визначити емісійний дохід емітента та середній біржовий курс акцій після емісії, якщо на зміну курсу вплинув лише факт збільшення капіталу.	1
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Статутний капітал акціонерного товариства становить 1 000 000 у.о. (20 000 акцій номінальною вартістю 50 у.о.). На загальних зборах акціонерів прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на 50%, тобто співвідношення старих акцій до нових становить 2:1. Біржовий курс акцій (Кб) до збільшення статутного капіталу становить 100 у.о. Курс емісії (Ке) нових акцій – 70 у.о. за акцію. Після збільшення капіталу загальний біржовий курс акцій становив 2700000 у.о. Йому відповідає статутний капітал у розмірі 1500000 у.о. (30тис акцій номінальною вартістю 50 у.о.). Завдяки збільшенню статутного капіталу формується новий біржовий курс акцій – розрахуйте його.	2
Додаткові завдання:	
У разі чистої санації для одержання запланованого санаційного прибутку статутний капітал слід зменшити на 1500 у.о. (до 500 у.о.). Співвідношення, за яким зменшуватиметься статутний капітал, становитиме 4 : 1 (2000/500). Це означає, що кожен акціонер із кожних чотирьох належних йому акцій три віддає для анулювання. Ураховуючи існуючий балансовий курс акцій, збиток акціонера за повернення ним трьох акцій становитиме 69 у.о. (23 x 3). Акціонер, який робить додаткові внески, буде в такій самій ситуації: для одержання однієї повноцінної акції після санації він має зробити доплату в розмірі 69 у.о. Розрахункова вартість однієї акції після санації дорівнює сумі номінальної вартості акції та чистого санаційного прибутку (ЧСП), який припадає на 1 акцію. Скільки становитиме балансовий курс акції після санації ?	

Рекомендована література: [6,8,9,10,12,14,19,22,24,26,29].

Тема 6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань залучення внутрішніх джерел фінансової санації підприємства.

Завдання – узагальнення складу та особливостей внутрішніх джерел фінансової санації підприємства.

Очікувані результати (компетенції): освоєння методів, правил та умов залучення внутрішніх джерел фінансової санації підприємства.

План лекції:

1. Економічна сутність та необхідність внутрішніх механізмів фінансової стабілізації.
2. Етапи фінансової стабілізації підприємства.
3. Внутрішні джерела фінансової стабілізації підприємства.

План практичного заняття:

1. Поняття та характеристика внутрішніх джерел фінансової санації.
2. Зниження собівартості продукції як метод фінансової санації за рахунок внутрішніх джерел.
3. Фінансування санації за рахунок акціонерного капіталу.

Задачі, завдання для практичних занять:

1. Розрахувати всі показники, що характеризують збільшення статутного капіталу АТ, відповідно до вихідних даних: номінальна вартість акції 50 грн, прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на 50%. Курс реалізації додаткових акцій – 1,4 номіналу. Визначити курсову вартість АТ.

2. Розрахувати зміну фінансово–майнового стану старих акціонерів, якщо розмір статутного капіталу АТ рівний 800 000 грн, номінальна вартість акцій 100 грн, додаткове залучення коштів 200 000 грн. Прийнято рішення про збільшення статутного капіталу за рахунок виплати дивідендів шляхом емісії додаткових акцій за рахунок нерозподіленого прибутку та резервних фондів, які перевищують передбачений законодавством розмір. Відношення, за яким збільшується стат. капітал – 4:1 (25%). Резерви та нерозподілений прибуток становлять 1 млн. грн.

Особливості планів лекцій, практичних занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 6 плани лекцій збігаються, а питання практичного заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Що таке емісійний дохід?
2. У чому полягає зміст альтернативної санації?
3. Яким чином класифікують вхідні грошові потоки підприємств?
4. У чому полягає основний зміст збільшення виручки від реалізації як внутрішнього джерела фінансової санації підприємств?

5. У чому полягає основний зміст реструктуризації активів як внутрішнього джерела фінансової санації підприємств?

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Які форми фінансування санації власниками підприємств?
2. Назвіть основні цілі та порядок збільшення статутного капіталу.
3. Назвіть три методи збільшення статутного капіталу підприємств.
4. Які існують внутрішні джерела фінансової санації підприємств?
5. Які основні напрямки зменшення вихідних грошових потоків підприємства?

Проблемні питання:

1. Які форми фінансової участі персоналу у санації підприємства Ви знаєте?
2. Основні державні фінансові органи з питань санації та банкрутства підприємств в Україні.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)														
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:															
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	7														
<p>АТ «Марсі» зазнало значних збитків, через що опинилося у фінансовій кризі. На загальних зборах акціонерів прийнято рішення про фінансову санацію підприємства. Перед початком проведення санації баланс, грн., акціонерного товариства мав такий вигляд:</p> <table border="1" data-bbox="228 1245 1139 1619"> <thead> <tr> <th data-bbox="228 1245 628 1283">Актив</th> <th data-bbox="628 1245 1139 1283">Пасив</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="228 1283 628 1346">Основні засоби 3955000</td> <td data-bbox="628 1283 1139 1346">Статутний капітал 5000000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 1346 628 1408">Запаси і затрати 1650000</td> <td data-bbox="628 1346 1139 1408">Резервні фонди 45000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 1408 628 1471">Деб. заборг–сть 58 000</td> <td data-bbox="628 1408 1139 1471">Непокриті збитки –2850000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 1471 628 1534">Грошові кошти 60000</td> <td data-bbox="628 1471 1139 1534">Довгострокові пасиви 2705000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 1534 628 1597"></td> <td data-bbox="628 1534 1139 1597">Короткострокові пасиви 1350000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 1597 628 1619">Баланс 6 250 000</td> <td data-bbox="628 1597 1139 1619">Баланс 6 250 000</td> </tr> </tbody> </table> <p>З метою оздоровлення балансу та мобілізації фінансових ресурсів було здійснено двоступінчасту санацію з використанням елементів альтернативної санації. Санацію характеризують такі дані:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) загальні збори акціонерів прийняли рішення про зменшення статутного капіталу об'єднанням акцій у відношенні 5:2. Як альтернативу акціонерам запропонували здійснювати доплати в розмірі 60% до номіналу; 2) 60% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 40% вирішили здійснювати доплати; 3) накладні витрати, пов'язані зі зменшенням статутного 	Актив	Пасив	Основні засоби 3955000	Статутний капітал 5000000	Запаси і затрати 1650000	Резервні фонди 45000	Деб. заборг–сть 58 000	Непокриті збитки –2850000	Грошові кошти 60000	Довгострокові пасиви 2705000		Короткострокові пасиви 1350000	Баланс 6 250 000	Баланс 6 250 000	3
Актив	Пасив														
Основні засоби 3955000	Статутний капітал 5000000														
Запаси і затрати 1650000	Резервні фонди 45000														
Деб. заборг–сть 58 000	Непокриті збитки –2850000														
Грошові кошти 60000	Довгострокові пасиви 2705000														
	Короткострокові пасиви 1350000														
Баланс 6 250 000	Баланс 6 250 000														

<p>капіталу, становили 15 000 грн.;</p> <p>4) одночасно було прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на 1 500 000 грн.;</p> <p>5) акції нового випуску реалізовані за курсом емісії 110%;</p> <p>6) послуги андеррайтера коштували 100 000 грн.</p> <p>7) накладні витрати, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу, становили 20 000 грн.</p> <p>Визначити санаційний прибуток, а також обсяг статутного капіталу й суму грошових коштів, які залишилися в розпорядженні підприємства після здійснення фінансової санації за умови, що всі розрахунки стосовно санації були здійснені вчасно. Скласти баланс підприємства станом після фінансової санації.</p>															
<p>Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:</p>															
<p>Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями</p>	<p>9</p>														
<p>АТ «Мак» зазнало опинилося у фінансовій кризі. На загальних зборах акціонерів прийнято рішення про фінансову санацію підприємства. Перед початком проведення санації баланс акціонерного товариства мав такий вигляд:</p> <table border="1" data-bbox="229 1099 1139 1368"> <thead> <tr> <th>Актив</th> <th>Пасив</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Основні засоби 3955000</td> <td>Статутний капітал 5000000</td> </tr> <tr> <td>Запаси і затрати 1650000</td> <td>Резервні фонди 45000</td> </tr> <tr> <td>Деб. заборг–сть 58 000</td> <td>Непокриті збитки –2850000</td> </tr> <tr> <td>Грошові кошти 60000</td> <td>Довгострокові пасиви 2705000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Короткострокові пасиви 1350000</td> </tr> <tr> <td>Баланс 6 250 000</td> <td>Баланс 6 250 000</td> </tr> </tbody> </table> <p>З метою оздоровлення балансу та мобілізації фінансових ресурсів було здійснено двоступінчасту санацію з використанням елементів альтернативної санації. Санацію характеризують такі дані:</p> <p>1) загальні збори акціонерів прийняли рішення про зменшення статутного капіталу об'єднанням акцій у відношенні 4:2. Як альтернативу акціонерам запропонували здійснювати доплати в розмірі 55% до номіналу;</p> <p>2) 60% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 40% вирішили здійснювати доплати;</p> <p>3) накладні витрати, пов'язані зі зменшенням статутного капіталу, становили 10000 грн.;</p> <p>4) одночасно було прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на 1 700 000 грн.;</p> <p>5) акції нового випуску реалізовані за курсом емісії 120%;</p> <p>6) послуги андеррайтера коштували 80 000 грн.</p>	Актив	Пасив	Основні засоби 3955000	Статутний капітал 5000000	Запаси і затрати 1650000	Резервні фонди 45000	Деб. заборг–сть 58 000	Непокриті збитки –2850000	Грошові кошти 60000	Довгострокові пасиви 2705000		Короткострокові пасиви 1350000	Баланс 6 250 000	Баланс 6 250 000	<p>3</p>
Актив	Пасив														
Основні засоби 3955000	Статутний капітал 5000000														
Запаси і затрати 1650000	Резервні фонди 45000														
Деб. заборг–сть 58 000	Непокриті збитки –2850000														
Грошові кошти 60000	Довгострокові пасиви 2705000														
	Короткострокові пасиви 1350000														
Баланс 6 250 000	Баланс 6 250 000														

7) накладні витрати, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу, становили 22 000 грн.
Визначити санаційний прибуток, а також обсяг статутного капіталу й суму грошових коштів, які залишилися в розпорядженні підприємства після здійснення фінансової санації.

Додаткові завдання:

Акціонерне товариство перебуває у фінансовій кризі. На загальних зборах акціонерів було узгоджено концепцію фінансового оздоровлення підприємства. Баланс, грн., підприємства напередодні санації мав такий вигляд:

Актив		Пасив	
Основні засоби	60 000	Статутний капітал	400 000
Устаткування	1 692 000	Резервні фонди	12 000
Нематеріальні активи	393 000	Непокриті збитки	268 000
Фінансові вкладення	80 000	Кредити банків	1 880 000
Запаси і затрати	1 230 000	Розрахунки з кредиторами	795 000
Готова продукція	250 000	Розрахунки за авансами одерж.	1 065 000
Деб. заборг-сть	75 000	Розрахунки за векселями виданими	490 000
Грошові кошти	341 000	Інші зобов'язання	47 000
Баланс	4 421 000	Баланс	4 421 000

Заходи, яких було вжито під час фінансової санації підприємства, характеризуються такими даними:

1. Статутний капітал зменшувався двома методами:

а) на основі викупу акціонерним товариством акцій власної емісії за курсом 50% до номіналу з метою подальшого їх анулювання. На це були використані грошові кошти в сумі 25 000 грн;

б) об'єднанням акцій у відношенні 7 : 4; як альтернатива до зменшення кількості акцій акціонерам була запропонована доплата з розрахунку 2,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 5 грн. 4/5 акціонерів віддали перевагу об'єднанню своїх акцій, решта здійснили доплати.

4. Санаційний прибуток розподілявся за такими основними напрямками:

а) покриття балансових збитків;

б) покриття збитків у сумі 20 000 грн., які виникли в результаті переоцінювання фінансових вкладень;

в) покриття збитків у сумі 31 000 грн. від переоцінювання запасів;

г) покриття збитків від переоцінювання застарілого устаткування (47 000 грн.);

д) поповнення резервних фондів.

5. Залишок коштів на розрахунковому рахунку підприємства після проведення фінансової санації становить 450 000 грн., решту мобілізованих фінансових ресурсів підприємство використало для погашення банківських кредитів.

Визначити статутний капітал та резервні фонди підприємства після проведення санації.

Рекомендована література: [2,3,5,6,8,9,10,12,14,16,18,21].

Тема 7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємств

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань залучення зовнішніх джерел фінансової санації підприємства.

Завдання – класифікувати зовнішні джерела фінансової санації підприємства з виокремленням особливостей кожного з них.

Очікувані результати (компетенції): освоєння методів, правил та умов залучення зовнішніх джерел фінансової санації підприємства.

План лекції:

1. Фінансування санації власниками підприємства.
2. Фінансове оздоровлення за рахунок кредиторів.
3. Роль персоналу у санації підприємства.

План практичного заняття:

1. Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу.
2. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.
3. Фінансова участь персоналу в санації підприємства.

Задачі, завдання для практичних занять:

1. Статутний капітал АТ 4 млн грн (номінал акції 50 грн), сума збільшення капіталу 1 млн грн, біржовий курс старих акцій – 100 грн, курс емісії нових акцій – 60 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

2. Статутний капітал АТ буде збільшено до 15 млн. грн., для цього був використаний додатковий капітал в розмірі 5 млн. грн., балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 200%. Чому дорівнюватиме після збільшення стат. капіталу балансовий курс?

Особливості планів лекцій, практичних занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 7 питання лекцій збігаються, а питання і задачі практичного заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Витрати, пов'язані з емісією цінних паперів.
2. Як стимулювати попит на акції нової емісії?
3. Реінвестиція прибутку.
4. Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу.
5. Основні цілі та порядок збільшення статутного капіталу.
6. Методи та джерела збільшення статутного капіталу.
7. Альтернативна санація.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Переваги конверсійних облігацій.
2. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.
3. Трансформація боргу у власність.
4. Пролонгація та списання заборгованості.
5. Санаційні кредити.
6. Фінансова участь персоналу в санації підприємства.
7. Цільові внески акціонерів на покриття збитків.

8. Пролонгація та списання заборгованості.
9. Ризики кредитування санаційних проєктів.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Загальні збори АТ «Сенна» більшістю в три четверті голосів акціонерів прийняли рішення про збільшення статутного капіталу підприємства із 40 млн до 50 млн грн. додатково емісією акцій. На кожні чотири старі акції було вирішено випустити одну нову. Перед збільшенням статутного капіталу біржовий курс однієї акції номінальною вартістю 100 грн. становив 150 грн. Курс емісії нових акцій – 125%. Визначити емісійний дохід емітента та середній біржовий курс акцій після емісії, якщо на зміну курсу вплинуло лише збільшення капіталу. Як при цьому змінився майновий стан акціонера, котрий володів чотирма акціями до нової емісії, якщо він використав переважне право на купівлю нових акцій ?	2
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Статутний капітал було збільшено до 15 млн грн; для цього був використаний додатковий капітал у розмірі 5 млн грн; балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 200 %. Після збільшення статутного капіталу балансовий курс акцій дорівнюватиме:	2
<p>Фінансову діяльність підприємства протягом звітнього року характеризують такі дані:</p> <ul style="list-style-type: none"> здійснено розміщення корпоративних прав за курсом 120 %; номінальна вартість емісії – 100 тис. грн; чистий прибуток підприємства – 50 тис. грн; 60 % чистого прибутку спрямовано на виплату дивідендів; 20 % чистого прибутку використано на поповнення резервного капіталу; підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи первісною вартістю 30 тис. грн. <p>Розрахувати приріст власного капіталу підприємства за звітний період у розрізі окремих статей.</p>	2
Додаткові завдання:	

Завдяки інвестиціям на суму 100 000 грн. підприємство замість очікуваного прибутку в розмірі 10 000 грн. одержало всього 3500 грн. Рентабельність інвестицій становила 3,5%. Частина інвестицій профінансована за рахунок кредиту, за користування яким слід сплачувати 7 % річних. Які можливі варіанти рентабельності власного капіталу?

Рекомендована література: [2,3,5,6,8,9,10,12,14,16,18,21].

Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань проведення санаційної реструктуризації та реорганізації підприємств.

Завдання – оволодіння методикою проведення санаційної реструктуризації та реорганізації підприємств.

Очікувані результати (компетенції): порівнювати зміст реструктуризації та реорганізації підприємств; набути навичок складання передавального та розподільного балансів.

План лекції:

1. Поняття реструктуризації підприємств.
2. Класифікація реструктуризації підприємств.
3. Форми реорганізації підприємств.
4. Злиття та поглинання підприємств.
5. Реорганізація поділом, перетворення підприємств.
6. Передавальний та розподільний баланс.

План семінарського заняття:

1. Реструктуризація та реорганізація підприємств.
2. Види реструктуризації підприємств.
3. Основні форми реструктуризації підприємств.
4. Особливості реорганізації акціонерних товариств.
5. Класифікація видів злиттів та поглинань підприємств.

Теми індивідуальних завдань для підготовки студентів до семінарського заняття:

1. Види реструктуризації – операційна, фінансова, реструктуризація підприємства.
2. Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації.
3. Заходи щодо змін у виробничих процесах і їх організації для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.
4. Передумови реорганізації підприємства.
5. Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації.
6. Можливості поліпшення фінансового стану та платоспроможності шляхом реорганізації.

Особливості планів лекцій, семінарських занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 8 плани лекцій збігаються, а питання семінарського заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

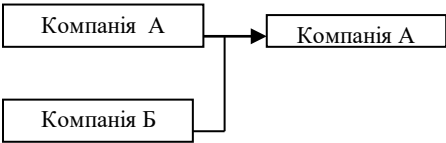
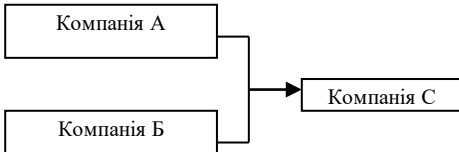
1. Фінансова реструктуризація, її основні заходи.
2. Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації.
3. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств, її ефект.
4. Порядок злиття та приєднання підприємств.
5. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств, її роль у фінансовому оздоровленні.
6. Порядок поділу та відокремлення підприємств.
7. Порядок реорганізації підприємств перетворенням.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Реструктуризація підприємства, її зміст.
2. Реорганізація як засіб реструктуризації підприємства.
3. Види реорганізації.

Проблемні питання:

1. Інформаційне забезпечення реорганізації підприємств.
2. Особливості реорганізації підприємств в умовах економічної кризи.
3. Особливості складання передавального та розподільного балансів.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Фірми А і Б є конкурентами на ринку. Вони мають приблизно однакові розміри активів та рівень ділового ризику. Обидві компанії є АТ с грошовим потоком після оподаткування 100 тис. долл. В обох компаній рівень доходу на капітал дорівнює 10%. Фірма А має намір купити фірму Б. Грошовий потік нової компанії планується в розмірі 210 тис. долл. Чи є синергія в результаті злиття?	1
<p>До якого виду реорганізації відноситься наступний тип комбінування бізнесу:</p> <pre> graph LR A[Компанія А] --- J(()) B[Компанія Б] --- J J --> C[Компанія А] </pre>	1
<p>До якого виду реорганізації відноситься наступний тип комбінування бізнесу:</p> <pre> graph LR A[Компанія А] --- J(()) B[Компанія Б] --- J J --> C[Компанія С] </pre>	

Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	10
При реорганізації орендного будівельно–монтажного управління №5 в акціонерне товариство, адміністрація запропонувала працівникам перейти на контрактну форму трудового договору, в якому передбачався режим роботи з 7–00 до 17–00 при шестиденному робочому тижні, заробітну плату виплачувати по підсумках кожного кварталу, при наданні відпустки заохочувати працівників путівками в будинок відпочинку. Чи правомірні дії адміністрації підприємства?	2

Рекомендована література: [5,7-12,14,16,18,25].

Тема 9. Державна фінансова підтримка санації підприємства.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань проведення державою фінансової підтримки санації підприємств.

Завдання – опанування економіко–правових аспектів державної фінансової підтримки санації підприємств.

Очікувані результати (компетенції): освоєння методів, правил та умов державної фінансової підтримки санації підприємств.

План лекції:

1. Зміст та необхідність державної санаційної підтримки підприємств.
2. Критерії відбору підприємства для надання їм цільової державної підтримки.
3. Форми та методи державної фінансової підтримки підприємств.

План семінарського заняття:

1. Фінансова участь держави в санації підприємств.
2. Централізована санаційна підтримка.
3. Пряме державне фінансування санації підприємств.
4. Непрямі форми державного фінансового сприяння санації підприємств.

Теми індивідуальних завдань для підготовки студентів до семінарського заняття:

1. Державні суб'єкти управління фінансовою санацією і банкрутством.
2. Оцінка ефективності реалізації плану фінансової санації.
3. Організаційні засади державної санаційної підтримки підприємств.
4. Державний контроль санації підприємств.

Особливості планів лекцій, семінарських занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 9 план лекції і питання семінарського заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Державні органи з питань санації та банкрутства підприємств.
2. Державні гарантії та поручительства як особливі види державної підтримки санації підприємств.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Пряме державне фінансування санації підприємств.
2. Непрямі форми державного фінансового сприяння санації підприємств.

Проблемні питання:

1. Сприяння інноваційному розвитку підприємств.
2. Вітчизняна практика фінансового оздоровлення підприємств.
3. Зарубіжний досвід санації підприємств.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
Розрахувати показники оцінки ділової активності підприємства (продуктивність праці, оборотність власного капіталу, оборотність основного капіталу, середній строк обороту деб. заборг. та середній строк обороту кр. заборг.), якщо відомо, що середня чисельність працівників рівна 340 осіб, виручка від реалізації 300000 грн, власний капітал 321000 грн, валюта балансу – 728000 грн, деб. заборгованість – 34000 грн, кред. заборг. 12000 грн.	2
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	10
Розрахувати показники оцінки ділової активності підприємства (продуктивність праці, оборотність власного капіталу, оборотність основного капіталу, середній строк обороту дебіторської заборгованості та середній строк обороту кредиторської заборгованості), якщо відомо, що середня чисельність працівників рівна 300 осіб, виручка від реалізації 200000 грн, власний капітал 121000 грн, валюта балансу – 525000 грн, дебіторська заборгованість – 23000 грн, кредиторська заборгованість 9000 грн.	2

Рекомендована література: [1,2,5,7-12,14,15,16,18,19,29,30,32].

Тема 10. Оцінювання вартості майна підприємства

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань оцінювання майна підприємств.

Завдання – демонстрація економіко–правових аспектів оцінювання майна підприємств.

Очікувані результати (компетенції): застосування методики та фінансово-статистичних прийомів при проведенні оцінювання майна підприємств.

План лекції:

1. Сутність та мета оцінки майна підприємств.
2. Методи оцінки майна підприємств.
3. Принципи оцінки майна підприємств.
4. Види вартості.

План практичного заняття:

1. Метод витрат та особливості його використання.
2. Доходний метод та особливості його використання.
3. Метод аналогів продажу та особливості його використання.

Задачі, завдання для практичних занять:

1. Згідно з методикою оцінювання вартості майна під час приватизації, рекомендованою для всіх випадків оцінювання вартості майна, вартість цілісного майнового комплексу Вцмк підприємства визначається за методом балансової вартості на підставі оцінки за відновною вартістю. Розрахувати вартість Вцмк на підставі даних [30].

2. За методом капіталізованої вартості визначити вартість одного корпоративного права на підставі даних [30].

3. Розрахувати капіталізовану вартість майбутнього Cash–flow з використанням таких показників фінансової звітності [30].

**Особливості планів лекцій, практичних занять
для студентів заочної форми навчання**

Для Теми 10 плани лекцій збігаються, а питання семінарського заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Поняття та правові основи оцінки.
2. Оцінка довгострокових фінансових інвестицій.
3. Оцінка нематеріальних активів.
4. Оцінка дебіторської заборгованості.
5. Оцінка цілісного майнового комплексу.
6. Види вартості майна та бази оцінки.
7. Методичні основи оцінки.
8. Інвентаризація майна як складова частина оцінки його вартості.
9. Аудиторська перевірка фінансової звітності.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Методичні особливості оцінки окремих видів майна.
2. Оцінка земельних ділянок.
3. Оцінка будівель та споруд.
4. Оцінка незавершеного будівництва.

5. Оцінка дорожніх транспортних засобів.
6. Оцінювання вартості підприємства як цілісного майнового комплексу.
7. Оцінювання вартості корпоративних прав.
8. Оцінювання об'єктів нерухомості.
9. Оцінювання вартості нематеріальних активів і рухомого майна підприємств.
10. Звіт про експертне оцінювання вартості майна.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
<p>Методом зіставлення мультиплікаторів оцінити вартість підприємств на основі зіставлення значень окремих показників аналогічних підприємств на основі даних [30]. Метод ґрунтується на тезі про рівність окремих мультиплікаторів, розрахованих для підприємств–аналогів. Алгоритм розрахунку ринкової вартості підприємства за цим методом є таким:</p> $V = P \times M,$ <p>де V – вартість підприємства, розрахована на основі зіставлення мультиплікаторів; P – значення показника, що порівнюється (чиста виручка, прибуток, CF тощо), на оцінюваному підприємстві; M – мультиплікатор (розраховується з використанням даних підприємства–аналога).</p>	2
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
<p>Необхідно визначити поточну ринкову вартість облігації внутрішнього займу і порівняти її з ціною продажу, при умові, що облігація внутрішнього займу номіналом в 100 тис. грн. реалізується за ціною 67,5тис.грн. Погашення облігації заплановано через 3 роки. Норма поточної доходності по облігаціям такого типу складає 16%. Задача. Визначити реальну майбутню вартість інвестованих коштів при умові, що об'єм інвестицій – 200 млн.грн.; період інвестування –2 роки; використовується ставка процента з врахуванням інфляції – 30% за рік; очікуваний темп інфляції за рік – 20%.</p>	2
Додаткові завдання:	

Компанія сплачує річні дивіденди в розмірі 17 грн. на акцію, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14 %. Яка має бути вартість акції? Для розрахунку поточної вартості акцій з постійним приростом дивідендів використовується так звана «модель Гордона»:

$$P_a = \frac{I \cdot (1-b)}{r-b \cdot k}$$
, де g – річний темп приросту дивідендів, (десятковий дріб); $g = \text{const}$. D_0 – дивіденди, сплачені компанією протягом року.

Ринкова вартість введених у дію виробничих споруд дорівнює 450 тис. грн. Тривалість їх економічного життя – 30 років; відповідна їм ставка доходу – 15 %. В перший рік експлуатації даний майновий комплекс (земельна ділянка і побудовані на ній споруди) приніс чистий операційний дохід у розмірі 65 тис. грн. На основі техніки залишку для землі розрахувати вартість земельної ділянки. Відшкодування інвестицій у будівлі ведуться по ануїтетному методу.

Рекомендована література: [5,7-12,14,15,16,18,19,21,28,34].

Тема 11. Економіко–правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань банкрутства підприємств, фінансового забезпечення ліквідації підприємств.

Завдання – визначення сутності та економіко–правових аспектів банкрутства та ліквідації підприємств.

Очікувані результати (компетенції): оволодіння алгоритмом провадження у справі про банкрутство та ліквідації суб'єктів господарювання.

План лекції:

1. Провадження у справах про банкрутство.
2. Порядок проведення санації.
3. Ліквідаційна процедура.
4. Мирова угода.

План семінарського заняття:

1. Банкрутство підприємств та його види.
2. Необхідність та роль інституту банкрутства.
3. Досудове та судове врегулювання господарських спорів.
4. Фінансова санація на ухвалу суду.
5. Порядок ліквідації підприємства в Україні.

Теми індивідуальних завдань для підготовки студентів до семінарського заняття:

1. Банкрутство підприємства: передумови і наслідки.
2. Поняття і ознаки банкрутства.
3. Фактори банкрутства.
4. Банкрутство як форма реструктуризації.
5. Мирова угода як інструмент судового врегулювання господарських спорів.

Особливості планів лекцій, семінарських занять для студентів заочної форми навчання

Для Теми 11 плани семінарського заняття збігаються, а питання лекції виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Що таке ліквідаційна маса?
2. Охарактеризуйте черговість задоволення претензій кредиторів.
3. У якому випадку складається ліквідаційний баланс підприємства?
4. Хто може бути призначатись керуючим санацією, які його функції та повноваження?

5. Охарактеризуйте мирову угоду, як процедуру врегулювання господарських спорів.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. У чому полягає досудове врегулювання господарських спорів?
2. Які строки позовної давності встановлено чинним господарським законодавством України?
3. Що таке ціна позову?
4. Які типи процедур може застосовувати господарський суд до боржника?

5. Хто може виступати суб'єктами банкрутства?

6. Дайте коротку характеристику послідовності провадження справи про банкрутство в Україні.

7. Які питання належать до компетенції комітету кредиторів?

8. Назвіть основні етапи ліквідації підприємства.

9. Охарактеризуйте коротко діяльність ліквідаційної комісії.

Проблемні питання:

1. Механізм банкрутства суб'єкта господарювання.
2. Правова природа відносин неспроможності (банкрутства).
3. Принципи відносин неспроможності (банкрутства).

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	8
<p>Передбачено, що ліквідовуване підприємство має провести остаточні розрахунки з працівниками у день звільнення кожного з них. Підприємство повинне здійснити всі належні працівнику виплати (нараховані суми, у тому числі й суму вихідної допомоги) і видати трудову книжку. Якщо працівник у день звільнення не працював, то остаточний розрахунок із ним має бути проведено не пізніше наступного дня після пред'явлення таким звільненим працівником вимоги про розрахунок.</p> <p>Які наслідки затримки остаточного розрахунку? За порушення таких строків працівнику має виплачуватися</p>	2

компенсація, суми якої проставте в таблиці :			
№ з/п	Спiр про розмiр виплат, що належать працiвнику	Розмiр компенсацiї	
1	Вiдсутнiй		
2	Вирiшений на користь працiвника		
3	Вирiшений на користь працiвника частково		
Обов'язковi завдання для заочної форми навчання:			
Робота над питаннями для самостiйного опрацювання та проблемними питаннями		8	
Заповнiть таблицю:		2	
Органiзацiйно-правова форма	Рiшення про лiквiдацiю		Примiтки
	приймається	оформляється	
_____	Власником	Рiшенням, розпорядженням або наказом по пiдприємству	
_____	Зборами учасникiв	Протоколом зборiв учасникiв	Рiшення про лiквiдацiю приймається простою бiльшiстю голосiв учасникiв, за умови, що на них були присутнi учасники (iх представники), котрi володiють сукупно понад 60 % голосiв
_____	Зборами учасникiв товариства	Протоколом зборiв учасникiв	Рiшення про лiквiдацiю приймається за загальною згодою всiх учасникiв
_____	Загальними зборами акцiонерiв	Протоколом загальних зборiв акцiонерiв	Рiшення про лiквiдацiю приймається бiльшiстю учасникiв не менше як у 3/4 голосiв, якщо iнше не встановлено законом, за умови, що у зборах брали участь акцiонери, котрi володiють не менше 60 % голосiв

Рекомендована лiтература: [5,6,7-12,13,14,19,27].

Тема 12. Санацiя суб'єктiв господарювання з урахуванням сфери дiяльностi.

Мета – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань банкрутства та санацiї пiдприємств з урахуванням сфери iх дiяльностi.

Завдання – дослiдження сутностi та економiко-правових аспектiв банкрутства та санацiї пiдприємств рiзних сфер дiяльностi.

Очiкуванi результати (компетенцiї): оволодiння методикою провадження у справах про банкрутство та лiквiдацiї суб'єктiв господарювання.

План лекцiї:

1. Особливостi банкрутства страховикiв.
2. Особливостi банкрутства професiйних учасникiв ринку цiнних паперiв.
3. Порядок проведення санацiї комерцiйних банкiв.

4. Форми реорганізації комерційних банків.
5. Ліквідація комерційного банку.

План семінарського заняття:

1. Особливості банкрутства селянського (фермерського) господарства.
2. Особливості банкрутства містоутворюючих підприємств.
3. Особливості банкрутства особливо небезпечних підприємств.
4. Порядок проведення санації комерційних банків.

Теми індивідуальних завдань для підготовки студентів до семінарського заняття:

1. Особливості застосування процедури банкрутства до боржника, що ліквідується власником.
2. Особливості банкрутства кредитних організацій.
3. Особливості банкрутства відсутнього боржника.
4. Особливості банкрутства державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує двадцять п'ять відсотків.

**Особливості планів лекцій, семінарських занять
для студентів заочної форми навчання**

Для Теми 12 плани лекцій збігаються, а питання семінарського заняття виносяться на самостійне опрацювання.

Завдання для самостійної роботи студентів

Питання для самостійного опрацювання для денної форми навчання:

1. Фінансова криза банківської установи: причини та наслідки.
2. Механізм діагностики банкрутства банківської установи.
3. Санація банку в рамках непримусових заходів впливу
4. Проведення санації підприємства–боржника його керівником.
5. Особливості провадження санації боржника його керівником.
6. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Питання для самостійного опрацювання для заочної форми навчання:

1. Реорганізація як метод фінансового оздоровлення комерційних банків.
2. Заходи щодо оздоровлення банківської системи України.
3. Професійні вимоги до арбітражного керуючого, оплата його послуг.
4. Особливості банкрутства суб'єктів господарювання, що мають суспільну, іншу цінність або особливий статус.

Проблемні питання:

1. Проаналізувати за статистичними даними сучасний стан і динаміку порушення СПБ підприємств окремих категорій ведення бізнесу в Україні.
2. Загальні положення про банкрутство фізичної особи – підприємця.
3. Особливості банкрутства емітента чи управителя іпотечних сертифікатів, управителя фонду фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю.

Зміст (опис) задач, завдань та кейсів	Рекомендований час (години)
---------------------------------------	-----------------------------

Обов'язкові завдання для денної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	6
Використовуючи матеріали [20] здійснити оцінку фінансової стійкості обраного комерційного банку.	2
Обсяги річних видатків Державного бюджету України на Міністерство аграрної політики складають 9,6 млрд. грн. і ця підтримка є незначною для сільськогосподарської галузі держави. Обрати збиткове с/г підприємство [30] і розрахувати для нього показники прибутковості та рентабельності, фінансової стійкості і платоспроможності.	2
Обов'язкові завдання для заочної форми навчання:	
Робота над питаннями для самостійного опрацювання та проблемними питаннями	7
Ліквідаційна вартість підприємства, справа про банкрутство якого буде розглядатись в суді, оцінена в ЛВ (тис. грн.). У випадку реорганізації прогнозується ЧГП (тис. грн.) чистих грошових потоків щорічно. Середньозважена вартість капіталу складає СВК відсотків [36]. Суд збирається прийняти рішення про ліквідацію підприємства. Чи буде таке рішення фінансово зваженим?	3

Рекомендована література: [2,4,5,6,7-14,15,17,18,29,31,32,33].

Рекомендована тематика рефератів

1. Економічна сутність санації підприємств.
2. Процедура санації на підприємстві.
3. Мирова угода.
4. Ліквідаційна процедура.
5. Права і обов'язки керуючого санацією.
6. Права і обов'язки ліквідатора.
7. Права і обов'язки арбітражного керуючого.
8. Розгляд заяви про порушення справи про банкрутство.
9. Кількісні методи оцінки ймовірності банкрутства.
10. Якісні методи оцінки ймовірності банкрутства.
11. Антикризове управління підприємством.
12. Менеджмент санації.
13. Санація за участю кредиторів.
14. Санація за участю держави.
15. Санація за участю персоналу підприємства.
16. Особливості участі персоналу у санації боржника в умовах України.
17. Порядок проведення санаційного аудиту.
18. Основні етапи фінансової стабілізації підприємств.
19. Забезпечення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді.
20. Відновлення фінансової стійкості.

21. Збитки підприємства та джерела їх покриття.
22. Мета та функції збільшення / зменшення статутного капіталу.
23. Сутність двоступінчатої санації.
24. Альтернативна санація та порядок її проведення.
25. Поняття реструктуризації та реорганізації підприємств.
26. Розпорядження майном боржника.
27. Оцінка майна банкрута.
28. Професійна оціночна діяльність.
29. Методи оцінки вартості майна.
30. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів.

Рекомендована тематика та форми науково-дослідної роботи студентів

Науково-дослідна діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання студентів, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу. Зміст і структура науково-дослідної роботи студентів забезпечує послідовність засобів і форм її проведення відповідно до логіки навчального процесу, зумовлює наступність її від курсу до курсу.

Форми науково-дослідної роботи студентів:

1. Науково-дослідна робота як обов'язкова складова навчального процесу (написання рефератів, підготовка до практичних і семінарських занять, підготовка і захист курсових, дипломних робіт, виконання завдань дослідницького характеру в період виробничої практики тощо).

2. Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом:

- участь у різних видах навчальної аудиторної роботи;
- участь у наукових гуртках;
- участь у Всеукраїнських, вузівських та регіональних конкурсах наукових студентських робіт;
- участь студентів у науково-практичних конференціях та ін.;
- написання тез наукових доповідей;
- публікації у вітчизняних та зарубіжних виданнях.

Тематика науково-дослідної роботи студентів:

1. Санація підприємства в умовах фінансової кризи.
2. Галузеві особливості фінансової санації.
3. Матриця фінансових санаційних стратегій підприємства.
4. Управління вартістю бізнесу в процесі фінансового оздоровлення підприємств.
5. Поняття та особливості активного антикризового управління.
6. Стратегія запобігання банкрутства підприємства.
7. Діагностика банкрутства як засіб управління фінансовим станом підприємства.
8. Санація підприємства: обґрунтування програми здійснення та економічні наслідки.
9. Актуальні питання реорганізації фінансових установ.

10. Проблеми консолідації банківського капіталу в умовах кризи.

4.3. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.3.1. Поточний та підсумковий контроль

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або відокремлених за робочим навчальним планом модулів.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- опитування студентів;
- тестові завдання;
- практичні індивідуальні завдання.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: екзамен.

Для кожної теми викладачем використовується поточний тестовий контроль.

4.3.2. Контрольні завдання

4.3.2.1. Тестові завдання

Для контролю знань студентів з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» розроблено та затверджено у встановленому порядку: тестові завдання для тесту «Управління фінансовою санацією підприємства».

У тестових завданнях використовуються такі запитання:

1. Альтернативна санація передбачає:
2. Аналіз фінансового стану включає такі блоки:
3. Арбітражний керуючий виконує обов'язки:
4. База для визначення потреби в капіталі з метою здійснення виробничо-технічних санаційних заходів являє собою:
5. Банкрутство підприємства – це:
6. В залежності від принципового підходу розрізняють такі концепції санації:
7. Викуп корпоративних прав у санаційних цілях доцільно здійснювати:
8. АТ може викупити акції власного випуску з метою:
9. Відновлення фінансової стійкості передбачає:
10. Відповідно до законодавства щодо боржника застосовуються такі судові процедури банкрутства:
11. Внутрішні джерела фінансової стабілізації включають:
12. Господарський суд не має прана застосувати до боржника такі заходи:

13. Двоступінчаста санація полягає у:
14. Власники підприємства можуть фінансувати санацію у таких формах:
15. Дизажіо – це:
16. До видів реорганізації, що спрямована на подрібнення підприємств відносять:
17. До внутрішніх джерел фінансової санації відносяться:
18. До вхідних грошових потоків підприємства можна віднести:
19. До механізмів захисту компаній від поглинань відносять:
20. План санації може містити такі заходи:
21. Оцінка майна має проводитися з дотриманням таких принципів:
22. Метою фінансової санації є:
23. До форм реорганізації підприємств відносять:
24. У законодавчій та фінансовій практиці виділяють такі види банкрутства:
25. Санаційні кредити можуть надаватися:
26. Приховані резерви:
27. Етапами діагностики кризи й банкрутства на підприємстві є:
28. Дата оцінки майна:
29. План санації боржника має містити інформацію про:
30. Етапи здійснення фундаментальної діагностики банкрутства включають:
31. Рішенням акціонерного товариства про зменшення розміру статутного капіталу акції, не подані до анулювання, визнаються недійсними, але не раніше як через:
32. Основними цілями зменшення статутного капіталу є такі:
33. Етапи фінансової стабілізації підприємства включають:
34. До причин банкрутства можна віднести:
35. З метою реструктуризації виробництва можуть здійснюватися такі заходи:
36. Санація підприємства – це:
37. Замовниками санаційного аудиту підприємства можуть бути:
38. Збільшити статутний капітал можна за рахунок:
39. Стратегічна криза – це:
40. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства здійснюється шляхом:
41. Зміна організації виробництва та умов праці виявляється в економії витрат за такими основними напрямками:
42. Інвестиції, здійснювані підприємством, що перебуває у фінансовій кризі, згортаються, якщо:
43. Ініціювати санаційний аудит можуть:
44. Санаційна спроможність – це:
45. Існують та традиційні підходи до оцінки вартості майна:

46. Капіталізована вартість майбутнього Cash-flow визначається з використанням таких показників:

47. Керуючий санацією боржника зобов'язаний подати комітету кредиторів для схвалення план санації боржника:

48. Фінансова санація включає в себе:

49. Статутний капітал АТ 4 млн грн (номінал акції 50 грн), сума збільшення капіталу 1 млн грн, біржовий курс старих акцій – 100 грн, курс емісії нових акцій – 60 грн. Середній курс акцій після емісії буде:

50. Конверсія акцій:

51. До сприятливих характеристик фінансової стабільності відносять:

52. Кредитори можуть приймати участь у санації боржника шляхом:

53. Кризовим називається стан, що відповідає:

54. Що визнається майновими правами:

55. Критерії відбору підприємств для надання їм державної фінансової підтримки:

56. Максимальний термін санації сільськогосподарського підприємства не може перевищувати:

57. Метод аналогів базується на таких засадах:

58. До мотивів злиття та поглинання відносять:

59. Чи вірне твердження, що основне призначення санації балансу полягає у покритті відображених у ньому збитків:

60. Серед видів криз на підприємстві виділяють:

61. У процесі санації балансу:

62. Метою реструктуризації є:

63. Стратегічну кризу можна визначити як:

64. Нормальна стабільність підприємства досягається за умови:

65. Окрім власних фінансових ресурсів для здійснення санаційних заходів підприємства використовують:

66. Основними завданнями етапу досягнення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді є:

67. До кількісних методів прогнозування банкрутства відносять:

68. Оцінювання вартості майна підприємства полягає у виконанні таких етапів:

69. Переважне право на придбання акцій дає змогу колишнім власникам:

70. Підприємство може отримати фінансування із зовнішніх джерел для санації при умові:

71. План санації вважається схваленим, якщо:

72. Платоспроможність підприємства характеризується:

73. До заходів у рамках фінансової реструктуризації можна віднести такі:

74. Поняття «криза» – це:

75. Призначена господарським судом ліквідаційна комісія має такі функції:

76. Проведення оцінки майна є обов'язковим у випадках:

77. Програма санації становить:
78. Ринкова вартість це:
79. Різке скорочення витрат, розпродаж структурних підрозділів, обладнання, звільнення персоналу це:
80. Санація пасивів передбачає проведення:
81. Розділи плану санації включають:
82. Розпорядником майна може бути фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка має:
83. Санаційний прибуток виникає у випадку:
84. Санація активів балансу передбачає проведення таких заходів:
85. Санація із залученням нового фінансового капіталу може набувати таких форм:
86. Санація капіталу підприємства передбачає здійснення:
87. Справа про банкрутство порушується за заявою:
88. Стадія явного банкрутства характеризується:
89. Статутний капітал АТ буде збільшено до 15 млн грн, для цього був використаний додатковий капітал в розмірі 5 млн грн, балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 200%. Після збільшення стат. капіталу балансовий курс дорівнюватиме:
90. Статутний капітал АТ збільшується завдяки таким заходам:
91. Тривалість санаційної процедури боржника:
92. У межах оперативної реструктуризації здійснюють:
93. До основних методичних підходів оцінки майна відносять:
94. У процесі санаційного аудиту формуються висновки про:
95. Фінансовий аналіз становить:
96. Форми реструктуризації підприємства такі:
97. Чи вірне твердження, що емісійний дохід являє собою суму перевищення доходів, отриманих від емісії власних акції та інших корпоративних прав на їх номіналом:
98. Шляхи збільшення статутного капіталу:
99. Яку назву носить санація підприємств, яка передбачає вибір власників: або вони роблять цільові внески та зберігають свою частку у статутному капіталі, або погоджуються на зниження частки без здійснення доплат:
100. У разі банкрутства підприємством в першочерговому порядку відшкодовуються:

4.3.2.2. Методичні вказівки для виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою частиною навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів. Мета контрольної роботи полягає в закріпленні та

поглибленні теоретичних знань, набутих студентом у процесі вивчення курсу, виробленні уміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою і статистичними матеріалами, робити узагальнення і висновки. На основі теоретичних знань перевіряються практичні навички студентів щодо організації фінансово–економічних заходів в процесі санації, реорганізації, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання.

Під час виконання контрольної роботи студент повинен вивчити законодавчі акти, літературні джерела, в яких розглядаються питання обраної теми. Контрольна робота складається з двох частин: текстової (теоретичної) та розрахункової.

Зміст теоретичного розділу роботи має відповідати сучасному рівню розвитку економічної науки. У текстовій частині висвітлюються всі питання, передбачені планом теми контрольної роботи. Особливу увагу слід звернути на використання тих матеріалів, що характеризують роботу підприємств в умовах розвитку ринкових відносин.

Висвітлення питань плану роботи слід супроводжувати аналізом статистичних даних, прикладами з практики господарювання підприємств. Необхідно також показати уміння зіставляти різні підходи до вирішення тих чи інших проблем, самостійно робити висновки на основі вивченої літератури, зібраного, опрацьованого і узагальненого фактичного матеріалу.

У розрахунковій частині контрольної роботи необхідно обґрунтувати розв'язок конкретної задачі.

Контрольну роботу необхідно виконати на стандартних аркушах паперу й представити для перевірки на кафедру згідно навчального графіку. Сторінки нумеруються від першої до останньої без пропусків і повторів. Першою сторінкою має бути титульний лист, на котрому номер сторінки не ставиться.

Навчальну та спеціальну літературу з теми контрольної роботи студент підбирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог.

Особливу увагу слід звернути на першоджерела, періодичні видання, наукові статті, передовий виробничий досвід, нормативні акти (закони України, декрети, постанови тощо). Користуватися необхідно лише новими виданнями та останніми редакціями нормативних актів.

Велику інформаційну цінність має статистичний матеріал і практичні дані підприємства (організації). Зібраний статистичний матеріал необхідно опрацювати, згрупувати, подати в таблицях, проаналізувати.

Список використаних літературних джерел та інших матеріалів необхідно систематизувати та подати після тексту контрольної роботи.

Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Теоретична частина:

1. Що таке санація?
2. Які типи санаційних заходів Ви знаєте?
3. Який економічний зміст санаційних заходів фінансово–економічного характеру?

4. Який економічний зміст санаційних заходів організаційно–правового характеру?
5. Який економічний зміст санаційних заходів виробничо–технічного характеру?
6. Який економічний зміст санаційних заходів соціального характеру?
7. Назвіть етапи санації підприємства.
8. Розкрийте суть етапу формування стратегічних цілей та тактики проведення санації підприємства.
9. Що таке проект санації?
10. Назвіть етапи процесу організації фінансової санації підприємств.
11. Які Ви знаєте функціональні сфери менеджменту санації?
12. Які існують завдання менеджменту фінансової санації підприємства?
13. Які види кризи на підприємстві Ви знаєте?
14. Що таке реструктуризація?
15. Що таке банкрутство?

Практична частина:

1. Вітчизняна виробнича фірма вирішує питання щодо доцільності придбання ліцензії на право використання конструкції і технології виготовлення нового виробу замість його випуску на основі власних технологічних розробок. Прогнозований річний обсяг виробництва продукції – 2000 одиниць. Очікувана собівартість одиниці власного виробу має становити 1300 грн., а виробу, виготовленого на основі ліцензії, – на 30% менше. Нормативна рентабельність продукції, що включається у її продажну ціну, дорівнює 20%. Визначити граничну (економічно виправдану) ціну ліцензії за умови, що вона не може перевищувати 75% річного валового прибутку, одержуваного від продукування виробів на основі дозвільної ліцензії.

2. Фірма «Віта» збанкрутувала. Кредиторська заборгованість склала за даними балансу 255 тис. грн. Сума активів фірми – 205 тис. грн. Заборгованість із заробітної плати – 30 тис. грн., 25 тис. грн. плата до бюджету. Кредитори в кількості трьох осіб мали рівні частки у боржника. Визначити величину конкурсної маси, яка буде повернута кожному кредитору.

3. Розрахувати коефіцієнт відновлення платоспроможності визначивши коефіцієнт поточної ліквідності, якщо оборотні активи на початок звітного періоду склали 46500 тис, грн., а на кінець 61500 тис. грн., поточні зобов'язання на початок періоду склали 34500 тис. грн. і 45520 тис. грн. на кінець звітного періоду.

4. Розподіліть конкурсну масу підприємства за черговістю платежів, використовуючи наступні дані:

3. Виручка від реалізації конкурсної маси, тис. грн. 2000

4. Зобов'язання підприємства, тис. грн.:

– із заробітної плати 300

– з податкових платежів 400

– з внесків у позабюджетні фонди:

Пенсійний Фонд України	300
Фонд соціального страхування	260

– перед контрагентами:

Банк «А» (кредит під заставу)	800
Банк «Б» (кредит без застави)	600
Постачальник товарів «В»	50
Енергетичне підприємство «Г»	100
Постачальник товарів «Д»	40

5. Спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства на основі двофакторної моделі Альтмана, якщо сума запасів та витрат становить 50, грошових коштів і дебіторської заборгованості – 100, довгострокових позикових коштів і інших пасивів – 30, короткострокових пасивів – 140, валюта балансу – 420 тис.грн.

6. При проведенні ліквідаційної процедури від реалізації майна банкрута було отримано 4 млн. грн. Вимоги кредиторів до боржника становили: за банківські кредити, забезпечені заставою – 900 тис. грн.; по загальнодержавних податках – 340 тис. грн.; пенсійному фонду – 90 тис. грн.; із заробітної плати 250 тис. грн.; вимоги кредиторів, не забезпечені заставою – 3,4 млн. грн. Описати черговість задоволення вимог кредиторів.

7. Чи обов'язково ліквідується підприємство після задоволення вимог кредиторів, якщо після реалізації його майна було отримано 2,6 млн. грн., а вимоги кредиторів становили: по оплаті праці – 90 тис. грн., по податках і зборах – 130 тис. грн., по витратах, пов'язаних з провадженням у справі про банкрутство – 40 тис. грн., по кредитах банків – 800 тис. грн., з іншої заборгованості – 1,2 млн. грн.?

8. Розрахувати коефіцієнт відновлення платоспроможності за період 6 місяців, якщо значення коефіцієнту поточної ліквідності на початок звітного періоду становило 1,2, а на кінець 1,8.

9. Державне авіабудівне підприємство, не маючи можливості (через відсутність необхідних коштів) протягом останнього півріччя розплатитися зі своїми кредиторами, а також у зв'язку з відмовою Міністерства, до відання якого входило це підприємство, надати останньому фінансову допомогу, звернулося до господарського суду із заявою про порушення відносно підприємства справи про банкрутство.

Питання:

– Який сенс підприємству–боржнику виступати ініціатором порушення відносно себе справи про банкрутство?

– Які фактичні підстави для порушення справи про банкрутство?

– Які документи в цьому разі мають бути подані разом із заявою?

– Які судові процедури можуть бути застосовані до підприємства–боржника?

– Які особливості провадження у справі про визнання банкрутом державного підприємства?

4.3.3. Контрольні завдання для проведення підсумкового контролю (екзамен)

Теоретичні питання для екзаменаційних білетів:

1. Сутність фінансової кризи на підприємстві
2. Фактори, що обумовлюють різні види криз на підприємстві
3. Сутність банкрутства підприємств
4. Діагностика (прогнозування) банкрутства підприємств
5. Кількісні методи прогнозування банкрутства підприємств
6. Якісні методи прогнозування банкрутства підприємств
7. Етапи фінансової стабілізації підприємств
8. Внутрішні джерела фінансової стабілізації підприємств
9. Економічна сутність санації підприємств
10. Порядок проведення санації підприємств
11. Розробка плану санації
12. Сутність санаційного аудиту
13. Зовнішні фінансові джерела фінансового оздоровлення підприємств
14. Фінансове оздоровлення підприємств за рахунок кредиторів
15. Участь персоналу у фінансовому оздоровленні підприємства
16. Поняття санації балансу
17. Сутність та форми реструктуризації підприємств
18. Фінансовий механізм реструктуризації підприємств
19. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств
20. Види злиттів та поглинань підприємств
21. Аналіз ефективності злиття та поглинання підприємств
22. Наслідки злиття та поглинань підприємств
23. Механізм захисту компаній від поглинань
24. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств
25. Перетворення як окремий випадок реорганізації підприємств
26. Передавальний та розподільний баланси
27. Порядок оголошення підприємства банкрутом
28. Поняття ліквідаційних процедур
29. Прийняття рішення про санацію боржника під час провадження справи про банкрутство
30. Керуючий санацією, його функції та повноваження
31. Сутність мирової угоди
32. Податкові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств
33. Вітчизняна практика антикризового управління
34. Зарубіжний досвід антикризового управління
35. Оцінка вартості майна підприємств: принципи та методи
36. Особливості банкрутства та санації комерційних банків
37. Особливості банкрутства професійних учасників фондового ринку
38. Банкрутство суб'єкта підприємницької діяльності-фізичної особи
39. Особливості банкрутства селянського (фермерського) господарства
40. Особливості банкрутства відсутнього боржника

Практичні завдання для екзаменаційних білетів:

1. Розрахувати коефіцієнт відновлення платоспроможності за період 6 місяців, якщо значення коефіцієнту поточної ліквідності на початок звітного періоду становило 1,3, а на кінець 1,7.

2. Чи обов'язково ліквідується підприємство після задоволення вимог кредиторів, якщо після реалізації його майна було отримано 2млн. грн., а вимоги кредиторів становили: по оплаті праці – 80 тис. грн., по податках і зборах – 100 тис. грн., по витратах, пов'язаних з провадженням у справі про банкрутство – 30 тис. грн., по кредитах банків – 600 тис. грн., з іншої заборгованості – 1 млн. грн..

3. Спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства на основі двофакторної моделі Альтмана, якщо сума запасів та витрат становить 25, грошових коштів і дебіторської заборгованості – 50, довгострокових позикових коштів і інших пасивів – 15, короткострокових пасивів – 70, валюта балансу – 210 тис.грн.

4. Розрахувати коефіцієнт відновлення платоспроможності визначивши коефіцієнт поточної ліквідності, якщо оборотні активи на початок звітного періоду склали 40 тис, грн., а на кінець 60 тис. грн., поточні зобов'язання на початок періоду склали 30 тис. грн. і 45 тис, грн. на кінець.

5. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Салют» за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана, якщо відомо, що станом на початок року робочий капітал підприємства був рівний 800000 грн, виручка від реалізації 400000 грн, собівартість реалізованої продукції 300000 грн, інші операційні доходи 500 грн, адміністративні витрати 17000 грн, витрати на збут 6000 грн, інші операційні витрати 18000 грн, загальна вартість активів 955000 грн, ринкова капіталізація компанії 70000 грн, сума заборгованості 200000 грн.

6. Підприємство «А» щокварталу купує акції компанії «Б» на суму R тис. грн., на які двічі на рік сплачуються дивіденди за ставкою $i\%$ річних. Ці кошти також спрямовуються групою на придбання акцій компанії «Б». Скільки років знадобиться «А» для того, щоб отримати контрольний пакет акцій «Б», якщо зареєстрований капітал останньої складає C тис. грн.?

Варіант	R	p	m	C	i
1	1	4	2	100	0,1
2	1,25	4	2	105	0,15
3	1,5	4	2	110	0,2

7. При проведенні ліквідаційної процедури від реалізації майна банкрута було отримано 8 млн. грн. Вимоги кредиторів до боржника становили: за банківські кредити, забезпечені заставою – 1800 тис. грн.; по загальнодержавних податках – 700 тис. грн.; пенсійному фонду – 180 тис. грн.; із заробітної плати 500 тис. грн.; вимоги кредиторів, не забезпечені заставою – 7 млн. грн. Описати черговість задоволення вимог кредиторів.

8. Розрахувати показники оцінки платоспроможності підприємства (поточну платоспроможність, коефіцієнт покриття, коефіцієнт забезпечення

власними засобами та коефіцієнт Бівера) за наступними даними: поточні зобов'язання підприємства рівні 192 г.о., грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті – 120 г.о, поточні фінансові інвестиції – 32 г.о, довгострокові зобов'язання – 52 г.о, довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств 21г.о, оборотні активи підприємства становлять 201 г.о, необоротні – 280 г.о., амортизація – 17 г.о., власний капітал – 365 г.о, чистий прибуток – 62 г.о.

9. Розрахувати показники оцінки ділової активності підприємства, якщо відомо, що середня чисельність працівників рівна 300 осіб, виручка від реалізації 2000 г.о, власний капітал 2210 г.о, валюта балансу – 5280 г.о., дебіторська заборгованість – 320 г. о., кредиторська заборгованість 90 г.о..

10. Ліквідаційна вартість підприємства, справа про банкрутство якого буде розглядатись в суді, оцінена в ЛВ (тис. грн.). У випадку реорганізації прогнозується ЧГП (тис. грн.) чистих грошових потоків щорічно. Середньозважена вартість капіталу складає СВК відсотків. Суд збирається прийняти рішення про ліквідацію підприємства. Чи буде таке рішення фінансово зваженим?

Варіант	ЛВ	ЧГП	СВК (%)
1.	2000	200	0.12
2.	2010	230	0.13
3.	2020	260	0.14

11. Розрахувати ефект фінансового левериджу ПАТ «Інтеграл», якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 5000 грн, процентна ставка за кредит – 20 %, власний капітал підприємства 50000 грн, залучений капітал підприємства 12500 грн.

4.4. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ, ІНШИХ МЕТОДИЧНИХ ТА ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Основна література

1. Бюджетний кодекс України. Урядовий кур'єр. 2010. № 151.
2. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003 р. № 18. Ст. 144.
3. Податковий кодекс України. Офіційний вісник України. 2010. № 92. Том 1. С. 9. 3248 ст.
4. Про банки і банківську діяльність. Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5-6. Ст. 30.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 21. Ст. 440.
6. Проект Кодексу України з процедур банкрутства. URL: www.zakon.rada.gov.ua
7. Бондарчук М.К., Алексєєв І.В. Фінансова санація і антикризове управління підприємством: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 268 с.

8. Говорушко Т.А., Тимченко О.І. Управління фінансовою санацією підприємств: навчальний посібник. Київ, ЦУЛ, 2017. 400 с.

9. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. К.: Компринт, 2016. 355 с.

10. Крутова А.С., Лачкова Л.І., Лачкова В.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник. Х.: Іванченко І.С., 2017. 189 с.

11. Управління фінансовою санацією підприємства: практикум, уклад.: А.Ю. Семенов. Суми: УАБС, 2015. 58 с.

Додаткова література

12. Андреева О.В., Пепе Т.В., Федоренко В.О. Основи управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник, Севастополь-Київ: ТОВ «Світанок», 2012. 125 с.

13. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. посіб. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

14. Банкрутство: судова практика та правові позиції ВГСУ, наук.-практ. комент., законодавство про банкрутство, глосарій термінів; за заг. ред. судді Вищ. госп. суду України Б.М. Полякова. Київ : Ін Юре, 2016-2017.

15. Благодетелева-Вовк С.Л. Управління фінансовою санацією підприємств: навч. посібник. Київ.: Ніка-Центр, 2016. 240 с.

16. Бондарчук М.К. Теоретико-методологічні засади розвитку структур підприємницького бізнесу з метою санації українських підприємств: колективна монографія за заг. ред. Л.М. Бандоріної. Дніпро: Пороги, 2017. 480 с.

17. Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. Суми: СумДУ, 2014. 457 с.

18. Воронкова Т.Є., Рибальченко Н.П. Банкрутство підприємства та шляхи його подолання. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2017. № 2(2). С. 39-43.

19. Говорушко Т.А., Дем'яненко І.В., Багацька К.В. Управління фінансовою санацією підприємства: підручник.. К.: ЦУЛ, 2013. 400 с.

20. Карпець О.С., Слинко О.Ю. Удосконалення моделі фінансової санації підприємства з використанням імітаційного моделювання. Молодий вчений. 2017. № 11. С. 1175-1181.

21. Коваленко Л.О., Лук'яненко В.О. Науково-методичні та правові засади механізму фінансової санації підприємств. Чернігівський науковий часопис. 2016. Вип. 1. С. 61-66.

22. Копилук О.І., Буряк П.Ю., Жовтанецька Я.В., Музичка О.М. Механізм антикризового управління в банках України: монографія. Львів : СПОЛОМ, 2018. 267 с.

23. Костецький В. Санація підприємства як дієвий механізм фінансової стабілізації його діяльності. Світ фінансів. Тернопіль, 2016. №. 4. С. 108-119.

24. Онисько С.М., Богач М.М. Управління фінансовою санацією підприємств: практикум для студентів економічних спеціальностей. Львів: Магнолія, 2014. 224 с.

25. Сейсебаєва Н.Г., Вернидуб М.Ю. Теоретичні аспекти фінансової санації підприємства як інструмента антикризового управління. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 24. С. 75-78.

26. Сич О.А., Калічак І.І. Дискримінантний аналіз і його застосування в прогнозуванні банкрутства підприємства. Молодий вчений. 2017. № 2. С. 333-339.

27. Терещенко О.О., Островська О.А., Соколова О.Б. Управління фінансовою санацією підприємств у схемах, таблицях. К.: КНЕУ, 2014. 217 с.

28. Хромушина Л.А. Санація балансу як метод антикризового фінансового менеджменту підприємства. Економіка. Управління. Інновації. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_39

Інтернет – джерела:

29. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

30. Офіційний сайт Державної установи Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <http://www.smida.gov.ua>

31. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com>

32. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

33. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

34. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0–100 балів), національною шкалою та шкалою ECTS на підставі нормативних документів Університету.

5.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст робіт	Максимальна оцінка	Примітки
1.1. Індивідуальні виступи на практичному занятті (висвітлення теоретичних питань та вирішення задач)	10 (за час вивчення дисципліни)	0–1–2–3 (при висвітленні питання, вирішенні задачі в певних обсягах)
1.2. Проміжний контроль (задачі, практичні, індивідуальні завдання)	10 (при виконанні усіх вимог, відповіді на всі тести, вирішенні усіх задач)	0–1–2–...–10 (залежно від кількості і якості виконаних робіт)
1.3. СРС	10 (при виконанні усіх вимог до написання роботи)	5 (при виконанні вимог не в повному обсязі) 0

		(при відсутності роботи)
1.4. Тестовий контроль	20 (при вірних відповідях на тестові завдання в межах 90–100%)	15 (при вірних відповідях на тестові завдання в межах 70–89%) 10 (при вірних відповідях на тестові завдання в межах 50–69%)
1.5. Письмовий екзамен	50 (при повному і точному виконанні всіх завдань, максимальна оцінка завдань: 1– 10 балів, 2– 20 балів, 3–20 балів)	0–5–10–...–45–50 (залежно від кількості і якості виконаних робіт)
Разом	100	

Умови нарахування балів

Оцінки проміжку 90 балів та вище виставляють за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач.

Оцінки проміжку 70-89 балів виставляють за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак. Містять неточності; за вміння аналізувати отриману інформацію та пропонувати нестандартні рішення, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нових типів практичних задач.

Оцінки проміжку 50-69 балів виставляють за слабкі знання навчального матеріалу, його розуміння, неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь задовольняє мінімальному позитивному рівню.

Оцінки проміжку 1-49 балів виставляють за відтворення обмеженої частини навчального матеріалу, за безсистемні фрагментарні знання навчального матеріалу, або їх відсутність; потребує повторного вивчення матеріалу.

5.2. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за накопичувальною шкалою Університету	Оцінка чотирибальною національною шкалою
90 та вище	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

6. КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ККР) ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Комплексна контрольна робота (ККР) формується з числа тестових запитань, які розглядалися під час аудиторних занять, та самостійної роботи і призначена для проведення контрольних заходів. При виборі завдань враховувалася необхідність достатньо повно охопити зміст дисципліни.

Варіант 1

1. Етапи процесу організації фінансової санації підприємств.

2. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Дорн» за допомогою універсальної дискримінантної функції, якщо відомо, що станом на початок року показник cash–flow підприємства – 80 000 грн, валюта балансу 1 000 000 грн., сума заборгованості 230 000 грн, виручка від реалізації 400 000 грн, собівартість реалізованої продукції 300 000 грн, інші операційні доходи 480 грн, адміністративні витрати 17 000 грн, витрати на збут 6 000 грн, інші витрати 13 000 грн, виробничі запаси 58 000 грн.

3. Ознаками прихованого банкрутства є:

а) надання кредитору неправдивих даних про фінансовий стан боржника;

б) причинний зв'язок між поданням неправдивих даних про фінансовий стан боржника та збитками кредитора;

в) надання кредитору неправдивих даних про фінансовий стан боржника про фінансову неспроможність виконання зобов'язань перед кредиторами та бюджетом;

г) свідоме доведення підприємства до фінансової неплатоспроможності.

Варіант 2

1. Основні напрями політики антикризового фінансового управління.

2. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Істеда» за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана, якщо відомо, що станом на початок року робочий капітал підприємства був рівний 700000 грн, виручка від реалізації 300000 грн, собівартість реалізованої продукції 200000 грн, інші операційні доходи 400 грн, адміністративні витрати 15000 грн, витрати на збут 5000 грн, інші операційні витрати 12000 грн, загальна вартість активів 835 000 грн, ринкова капіталізація компанії 55000 грн, сума заборгованості 180000 грн.

3. До функціональних завдань менеджменту санації відносять такі:

а) проведення санаційного аудиту;

б) організація реалізації проекту санації;

в) розробка санаційної концепції;

г) пошук альтернатив;

д) контроль за виконанням проекту санації.

Варіант 3

1. Зміст і етапи класичної моделі санації суб'єктів господарювання.

2. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «Електра» за допомогою моделі Спрінггейта, якщо відомо, що станом на початок року робочий капітал підприємства був рівний 200000 грн, виручка від реалізації 300000 грн, загальна вартість активів 368 000 грн, прибуток до сплати податків та процентів 24000 грн, прибуток до сплати податків 36000 грн, короткострокова заборгованість 120000 грн.

3. Капіталізована вартість майбутнього Cash-flow визначається з використанням таких показників:

а) суми майбутнього чистого прибутку;

б) суми амортизації;

в) відновної вартості основних фондів;

г) ставки капіталізації (дисконтування);

д) періоду, на який вкладаються кошти в об'єкт оцінювання.

Варіант 4

1. Мирова угода та порядок її укладання.

2. Розрахувати ефект фінансового левериджу АТ «Тіс», якщо відомо, що валовий прибуток підприємства рівний 5600 грн, процентна ставка за кредит – 25 %, власний капітал підприємства 12000 грн, залучений капітал

підприємства 4850 грн.

3. Якщо Z-фактор за 5-факторною моделлю Альтмана дорівнює 1.9, можна зробити наступний висновок:

- а) ймовірність банкрутства підприємства максимальна;
- б) ймовірність банкрутства підприємства мінімальна;
- в) ймовірність банкрутства підприємства висока, але не критична.

Варіант 5

1. Впровадження контролінгу на підприємствах, які перебувають у фінансовій кризі.

2. Розрахувати коефіцієнт поточної ліквідності, якщо оборотні активи на початок звітного періоду склали 40 тис. грн., а на кінець 60 тис. грн., поточні зобов'язання на початок періоду склали 30 тис. грн. і 45 тис. грн. на кінець звітного періоду.

3. Основні фактори, що зумовлюють кризу прибутковості:

- а) несприятливе співвідношення цін та собівартості;
- б) високі процентні ставки;
- в) надання незабезпечених товарних кредитів;
- г) незадовільна структура капіталу;
- д) зайві виробничі потужності;
- е) неефективна маркетингова політика;
- є) форс-мажорні обставини.